

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра товарознавства та митної справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Організація імпорту та оцінка якості дитячих іграшок

Студентки 1 курсу, 8м групи,
спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність».
спеціалізації «Товарознавство та
організація зовнішньої торгівлі»

Калюжна Анастасія
Андріївна

*підпис
студента*

Науковий керівник
д-р. т. н., проф.

Мокроусова Олена
Романівна

*підпис
керівника*

Науковий консультант
д-р. е. н., проф.

Мельник Тетяна
Миколаївна

*підпис
консультанта*

Гарант освітньої програми
д-р. т. н., проф.

Мокроусова Олена
Романівна

підпис гаранта

Київ 2021

АНОТАЦІЯ

Калюжна А.А. Організація імпорту та оцінка якості дитячих іграшок

Робота присвячена дослідженню дитячих іграшок, що реалізуються на підприємстві ТОВ «Епіцентр К». Проведено аналіз стану та динаміка ринку дитячих іграшок в Україні та особливості організації імпорту.

Досліджено процес формування асортименту товару на підприємстві ТОВ «Епіцентр К», зокрема було вивчено його асортимент, споживчі властивостей та оцінено на споживчому рівні якість дитячих іграшок, що пропонуються у мережі компанії. Проаналізовано зразки дитячих іграшок, щодо відповідності їх державним стандартам якості.

Ключові слова: дитячі іграшки, якість, імпорт, організація зовнішньоекономічної діяльності, ефективність імпорту, дерев'яні іграшки, експертиза якості.

ANNOTATION

Kaliuzhna A. A. Organization of imports and assessment of the quality of children's toys

The work is devoted to the examination of children's toys, which are sold at the company "Epicenter K". The state and dynamics of the children's toys market in Ukraine and features of the organization of import investigated.

The process of forming the range of goods at the enterprise LLC "Epicenter K" was studied, in particular, its range, consumer properties were studied and the quality of children's toys offered in the company's network was assessed at the consumer level. Samples of children's toys were analyzed for compliance with state quality standards.

Key words: children's toys, quality, import, organization of foreign economic activity, import efficiency, wooden toys, quality examination.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 СТАН РИНКУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ДИТЯЧИХ ІГРАШОК....	8
1.1. Стан та динаміка ринку дитячих іграшок в Україні.....	9
1.2. Класифікація та вимоги до якості дитячих іграшок.....	12
1.3. Теоретичні засади здійснення імпорту	20
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЯКОСТІ ДИТЯЧИХ ІГРАШОК.....	26
2.1. Організація, об'єкт та методи дослідження.....	26
2.2. Характеристика асортименту дитячих іграшок, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр К».....	30
2.3. Оцінка рівня якості дитячих іграшок, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр К».....	34
РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ДИТЯЧИХ ІГРАШОК В ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».....	39
3.1. Організація та дослідження ефективності імпорту дитячих іграшок в ТОВ «Епіцентр К».....	39
3.2. Напрями підвищення ефективності імпортової діяльності в ТОВ «Епіцентр К».....	45
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	53
Додаток А.....	59
Додаток Б.....	60
Додаток Є.....	64

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АРУ - Асоціація ритейлерів України

ДМС України – Державна міграційна служба України

ДСанПіН 5.5.6.012 - Державні санітарні правила і норми безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей

ЕЧМ – екологічно чистий матеріал.

УАІ - Українська Асоціація індустрії іграшок

ЄС – Європейський Союз

DIY – (від *Do It Yourself* - «зроби це сам») – культура навчання корисним навичкам під час роботи над будь-яким виробом, розробки або фізичної реалізації на певній стадії проекту.

ВСТУП

Український ринок іграшок для дітей тривалий час залишається динамічним та привабливим для інвестицій. На жаль, цей факт має і зворотній бік: споживач зовсім не захищений від контрафактної, неякісної, а іноді й небезпечної продукції. До якості іграшок ставляться особливі вимоги, оскільки даний товар призначений для дітей. Дитячі іграшки не входять до переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, але процес виготовлення іграшки досить складний і потребує особливого контролю якості.

В Україні був розроблений та впроваджений порядок проведення експертизи оцінки якості дитячої іграшки, завданням якої є встановлення відповідності зразка іграшки згідно нормативних критерій.

Проблема оцінювання якості іграшок є надзвичайно важливою, її розгляду присвячено праці багатьох товарознавців: Архіпов В.В.[8], Дідченко Ю.О.[11], Григоренко І.В.[22], Загарницька І.І.[15,16], Кривоніс А.О., Косаковська Е.А.[19], Луців Н.В.[20], Меньших Т.М., Олексієнко А.Б.[22], Теодорська Л., Шубін О.О., Юдіна Н.В [11]. тощо.

Виникнення за останній час великої кількості нових сучасних моделей іграшкових товарів, як вітчизняного, так і імпортного виробництва й обумовило **актуальність** нашого дослідження, адже доцільно створити умови, які б на належному рівні задовільняли збільшені вимоги дітей до іграшок за рахунок забезпечення повноти асортименту, покращення якості і зовнішньої обробки, створення умов, при яких покупець мав би можливість без зайвих витрат часу придбати вироби потрібної моделі і щоб вони були якісні та безпечні.

Метою роботи є дослідження якості дитячих іграшок та організація їх імпорту.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- з'ясувати особливості формування асортименту іграшок на ринку України;
- визначити номенклатуру показників споживчих властивостей

іграшок для проведення експертиз якості;

- визначити ознаки класифікації та асортимент дитячих іграшок, які реалізуються ТОВ «Епіцентр К»;
- провести комплексну оцінку якості дитячих іграшок ТОВ «Епіцентр К» до відповідності показникам нормативних документів;
- дослідити забезпеченість та продуктивність імпорту дитячих іграшок (на підприємстві «Епіцентр К»);
- надати рекомендації щодо підвищення ефективності роботи мережі ТОВ «Епіцентр К» з дитячими іграшками за рахунок імпортизації.

Об'єктом дослідження є імпортовані дитячі іграшки, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр К».

Предметом досліджень є властивості, погодження якості дитячих іграшок, показники ефективності імпорту.

Наукова новизна випускної кваліфікаційної роботи полягає в розробленні критеріїв, методів та засобів для здійснення імпорту та оцінки якості дитячих іграшок.

Практична цінність роботи полягає в тому, що результати даних досліджень можуть бути використані як постачальниками дитячих іграшок для дітей, так і працівниками ТОВ «Епіцентр К» для забезпечення надходження якісних іграшок до споживачів.

Публікації. За результатами досліджень опублікована стаття: Калюжна А. А. Організація імпорту та оцінка якості дитячих іграшок/ А. А. Калюжна // Митна справа: практичний аспект: зб. наук. ст. студ. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – С. 412-419.

Структура роботи: випускна кваліфікаційна роботи викладена на 55 сторінках, що складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, 13 таблиць, 7 рисунків, списку використаної літератури із 36 найменувань та 6 додатків.

РОЗДІЛ 1

СТАН РИНКУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ДИТЯЧИХ ІГРАШОК

1.1. Стан та динаміка ринку дитячих іграшок в Україні

Сьогодні ринок дитячих іграшок пропонує споживачам величезний асортимент, адже іграшки та дитячі ігри зумовлюють пізнання навколишнього світу, розвивають тактильну чутливість, мовні навички, сприяють розвитку уваги, мислення, розвивають координацію рухів, забезпечують дітей позитивними емоціями, дозволяють отримати елементарні гігієнічні та трудові звички. Відтак, ринок дитячих іграшок в Україні, як і у всьому світі має тенденції до активного розвитку. Зростання конкуренції у цій галузі вимагає від виробників збільшувати асортимент такого виду продукції та зосередитись на якості.

Розвитку та вдосконаленню якості ринку дитячих іграшок присвятили свої праці чимало науковців: Дідченко Ю.О., Григоренко І.В., Загарницька І.І., Кривоніс А.О., Косаковська Е.А. Луців Н.В., Менших Т.М., Олексієнко А.Б., Теодорська Л., Шубін О.О., Юдіна Н.В. І на сьогодні дослідження цієї галузі ринку не втрачають своєї актуальності.

Сучасний ринок дитячих іграшок в Україні розвиваються доволі стрімко. Дослідження Української Асоціації індустрії іграшок (УАІІ) демонструють доволі позитивну динаміку, адже у 2020 році ринок іграшок України збільшився в обсягах на 9 %, а це 703 млн. дол. (рис. 1.1.) [29].

На такий розвиток впливали, звичайно, чимало факторів, а саме: стабільний попит; слабка залежність від цін; свідомий відбір ігор та іграшок сучасною генерацією дітей; одночасна поява новинок як на світовому, так і на вітчизняному ринку. Гостре бажання переважної більшості батьків, не дивлячись на рівень доходів, забезпечити дитину якісною іграшкою, забезпечує моральне задоволення обох сторін.

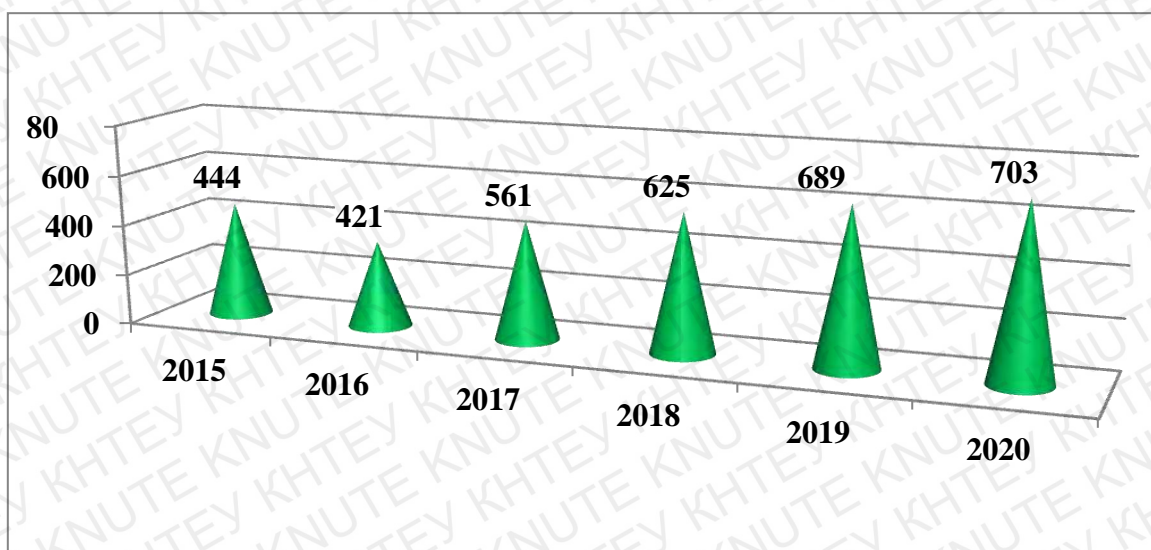

Рис. 1.1. Динаміка ринку дитячих іграшок, млн. дол. США

На превеликий жаль, розбудова та розвиток вітчизняної промисловості по виготовленню дитячих іграшок не мають, на разі, державної зацікавленості, хоча це дало б додаткову можливість впливати на дітей, залучаючи до національних традицій та соціокультурних норм, зорієнтувати напрямок їх розвитку та цінності нового суспільства [16]. Сучасний ринок іграшок в Україні на 85% заповнив імпортом, $\frac{3}{4}$ з якого належить Китаю [28; 17].

Однак, згідно даних Державної служби статистики України [21], обсяги виготовлення дитячих іграшок за останні роки зростають. Відтак українські виробники закріплюють свої позиції в розрізі пластмасової, м'яконабивної чи дерев'яної іграшки, навчившись виготовляти якісний товар, що не поступається за дизайном імпорту, а інколи й виграє за сировинним складом.

Вітчизняних виробників іграшок на сьогодні близько сотні, та здебільшого це малі приватні підприємства, що виготовляють пластмасову чи м'яконабивну іграшку й дуже малий відсоток спеціалізованих фабрик [34]. Серед них виробники: пластмасових та м'яконабивних іграшок ТМ «Тигрес» (компанія «Тигрес-Люкс»), пластмасових іграшок ТМ «ТехнОК» («Інтелком»), дерев'яних іграшок ТМ «Кубіка» («Левеня»), конструкторів з дерева й настільні та логічні ігри (Київська фабрика іграшок «Енергія Плюс»), м'яконабивних іграшок («Kidsq»), пластмасових іграшок ТМ «Doloni-Toys» (компанія «Віп-Тойс»),

пластмасових іграшок («Оріон»), пазлів, розвиваючих іграшок, наборів для ліплення («Мир Лео»), дерев'яних іграшок («ArtMade», «Hega», «Древич», «Bigecotoys»), настільних ігор та розвиваючих іграшок («Kidsori Toys») та інші, але практично всі вони працюють на імпортному обладнанні та закупають сировину за кордоном.

Стрімкої тенденції до розвитку набуло виготовлення розвиваючих пластмасових та дерев'яних іграшок. Розвиваючі вироби останнім часом значно частіше користуються попитом у українських батьків, однак, обмежуючим фактором тут залишається дороговизна, адже збірні моделі техніки техніки (автомобілів, літаків тощо) металеві іграшки чи високотехнологічні іграшки у нас майже не виготовляють. А ті поодинокі підприємства, що й випускають, то левову частку своєї продукції (близько 90%) відправляють на експорт.

За даними державної фіскальної служби України, обсяги імпорту та експорту моделей зменшеного розміру, головоломок (код за УКТЗЕД 9503) та виробів для атракціонів, настільних або кімнатних ігор (код за УКТЗЕД 9504) з 2015 року зростають. При цьому в 2020 році було імпортовано найбільшу кількість цих іграшок за весь досліджуваний період. Також рекордними були обсяги експорту іграшок коду за УКТЗЕД 9504. Але слід відмітити, що в зовнішній торгівлі іграшками спостерігається негативне сальдо. При цьому, якщо середня ціна імпортованих іграшок коду за УКТЗЕД 9503 в 2020 році була незначно нижчою, ніж експортованих (7,72 : 7,78 дол./кг), то середня ціна імпорту іграшок коду УКТЗЕД 9504 була більш ніж втричі вищою за ціну експорту (6,3 : 20,3 дол./кг).

Постачальниками імпорту дитячої іграшки у нас в основному є: Китай, Чехія, В'єтнам, Угорщина, Росія та Ірландія (Додаток А) [28].

Як бачимо з вищенаведеного додатку А, серед найбільших постачальників, звичайно, лідирує Китай, імпортує китайського виробництва іграшок щороку збільшується і займає близько 90% від загального обсягу імпорту цієї галузі (йдеться про іграшки коду УКТЗЕД 9503 - 86,38 % та іграшки коду УКТЗЕД 9504 - 91,31%).

Зараз у Китаї налічується близько 10 000 виробників іграшок і кілька тисяч компаній, що займаються торгівлею іграшками. Серед виробників існує певне групування за регіонами. Пластикові іграшки, електричні іграшки, ляльки та ігрові приставки виробляються в провінції Гуандун (Шаньтоу, Дунхан, Шеньчжень). Провінція Чжецзян (Іу та міста Лючі) виробляє дерев'яні іграшки, тряп'яні іграшки та різдвяні прикраси. М'які іграшки виробляються в провінціях Цзянсу (Янчжоу і Нанкін) і Шаньдун.

Китайські фабрики зазвичай випускають один-два види іграшок. Якщо покупцеві потрібен широкий асортимент, то потрібно шукати кількох постачальників іграшок. Також у Китаї регулярно проводяться торгові виставки дитячих іграшок, де можна познайомитися з виробниками та продукцією, налагодити ділові відносини. До участі у виставках допускаються лише авторитетні компанії, які дотримуються законодавства та мають досвід роботи з іноземними партнерами.

Щодо експорту української іграшки, то товарні позиції іграшок 9503 та 9504 впродовж 2018-2020 рр. найбільшими кількостями імпортували Росія, Польща, США, Латвія та Казахстан (Додаток Б).

Найбільше дитячих іграшок постачалося з України до Росії. При цьому чітко видно тенденцію до зменшення частки Росії в експорті українських іграшок, хоча в грошовому вираженні зменшення експорту до Росії не є надто суттєвим.

Отже, підсумовуючи, можна стверджувати, що хоча й ринок дитячих іграшок в Україні вже дещо розвивається, та він здебільшого перенасичений іграшками закордонного виробництва. Наша держава ще не в змозі у повному обсязі конкурувати з глобальними брендами, оскільки вітчизняні виробники є залежними від зарубіжного обладнання для виготовлення української іграшки та імпортової сировини.

1.2. Класифікація та вимоги до якості дитячих іграшок

Іграшка – це особливий вид дитячих товарів, призначених для виховання. Саме іграшка сприяє психологічному розвитку дитини, полегшує пізнання навколишнього світу, формує характер та звички [15].

Однак іграшки відносять до складної групи товарів, адже усю сукупність дитячих іграшок розділяють на три групи:

- за віковим призначенням;
- за сировинним складом;
- за педагогічними цілями.

Значення гри для дитини таке ж, як для дорослої людини робота чи творчість, відтак іграшки мають бути відображенням подій та образів сучасності.

Згідно Директиви 88/378/ЄС про безпеку іграшок [34] визначає іграшку як «будь-який виріб або матеріал, розроблений або чітко призначений для використання у грі дітьми віком до 14 років». Директива не передбачає вимог щодо різних вікових класифікаційних класів. Вона лише зауважує, що діти, яким менше 3-х років особливо схильні до ризику через свою поведінку у русі чи обмеженість фізичного/психічного розвитку. Відтак, Директива визначає досить строгі положення, що стосуються іграшок, якими граються діти до 3 років.

Згідно додатку П.І.2. (А) Директиви, «ступінь ризику, що виникає при використанні іграшки, повинен відповідати можливості користувачів та, де це доречно, їх наглядців, справлятися з ним. Це стосується, зокрема, іграшок, які в силу своїх функцій, розмірів та характеристик призначені для використання дітьми віком до 3 років».

Додаток П.ІІ.1. (D) визначає, що «іграшки та їх складові частини та будь-які частини, що знімаються і призначаються для користування дітьми до 3 років, повинні мати такі розміри, щоб запобігти їх ковтанню». Іграшки, які несуть небезпеку для дітей до 3 років, згідно Додатку IV(1) повинні про це попереджати, а також міститися інструкцію по використанню із застереженням про наявні ризики ризики. Попереджувальне застереження може бути замінено символом, що встановлено у гармонізованому стандарті EN 71-6 [31].

Існує кілька класифікацій дитячої іграшки. Однією з найперших є класифікація іграшок за Є. Фльоріною (рис.1.2):

Види іграшок:

1. Спортивна та тренувальна іграшка:	➤ м'ячі, обручі, кеглі, пірамідки, мозаїка тощо
2. Сюжетна іграшка чи іграшка-модель:	➤ люди, тварини, транспорт, меблі тощо
3. Творчо-грудова іграшка: напівфабрикати/елементи, з яких можна створити модель, щоб гратись	➤ конструктор, будівельні матеріали, розбірні елементи тощо
4. Технічна іграшка: • знайомить із зовнішнім виглядом технічних предметів • чи показує в дії фізичні закони/ процеси	➤ підйомний кран, транспортер тощо ➤ модельки літаків чи авто, іграшкові фотоапарати, калейдоскопи, тощо
5. Настільна гра: для розв'язання дидактичних завдань, а саме: • розвиток уваги, • кмітливості, • винахідливості, • логічного мислення, • для швидкої орієнтації у формах, розмірах, кольорах	➤ демонстраційні картинки, лото, шашки, шахи, ігри-ходілки тощо
6. Іграшка весела: для розваги чи забави	➤ ігри для гри у компанії
7. Іграшка музична:	➤ брязкальця, пташки, модельки музичних інструментів: цимбали, ксилофони тощо
8. Іграшка театральна:	➤ персонажі лялькового чи тіньового театрів, іграшкові прикраси тощо

Рис.1.2. Класифікація дитячої іграшки за Є. Фльоріною

Наступна психологічна класифікація за В. Мухіною, що розділяє іграшки на [35]:

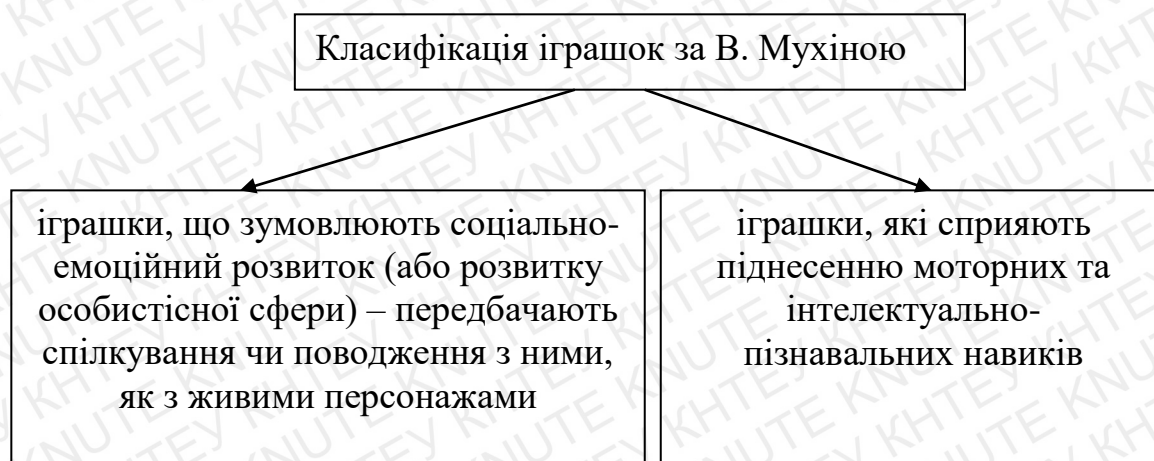

Рис.1.3. Класифікація дитячої іграшки за В.Мухіною

Згідно типології іграшок за А.В. Локтіоною розрізняють іграшки захисники/заспокоювачі, іграшки-розрадники, іграшки-символи, іграшки-посередники, одноденні іграшки та колекційні [31].

Усі ці класифікації демонструють позитивний вплив іграшки на розвиток дитини. Лише класифікація Малахієвої-Мирович В. Г. (1912 рік) зосереджена на можливості негативного впливу іграшки на психіці дитини. Тут іграшки поділяються на категорії: «нудні» - це майже всі механічні іграшки та тендітні однотипні статичні порцелянові звірі і люди, що викликають у дітей лиш хвилине здивування; «дурні» – сюди віднесли лускунчика з його потворним обличчям, страшні маски тощо, які викликають у дитини відчуття страху, внутрішню тривогу [19].

Найширшою є складена класифікація дитячої іграшки за педагогічними цілями, яка відображена у Додатку В. Згідно цієї класифікації (див. Дод. В) варто роз'яснити, що до сюжетно-образних іграшок першої групи класифікації відносять моделі неживих об'єктів навколишнього світу, що використовуються

переважно в сюжетних іграх (ляльки, фігурки людей/тварин, предмети ігрового ужитку, театральні, святково-карнавальні, технічні). До дидактичних - іграшки призначені для ігор, сутністю яких є навчальння (розвиток): чисто дидактичні зосереджуються на принципі самоконтролю; дидактичні комплекти застосовуються переважно для ігор за столом (поліграфічні та інші); комплексні конструктори та будівельні набори; розумові ігри-головоломки; музичні іграшки.

Ще згідно виховного/розвивального призначення іграшки поділяють на:

- Сенсорні (звукові й тактильні, призначені до року – брязкальця, пишалки, музичні іграшки; зорові – калейдоскоп, кольорові контурні зображення);
- Рухові іграшки (автомобіль, м'яч, дзига, заводні);
- Прообразні (зображення тварин, ляльок, солдатиків, машинок);
- Соціально-побутові та технічно-виробничі (іграшкові інструменти-прототипи, наприклад, совок і відерце, посуд, зброя);
- Конструктивні (конструктори, пазли та збірні іграшки).

Розрізняють іграшки за сировинним матеріалом виготовлення: полотняні, дерев'яні; пластмасові; хутряні; гумові; металеві; порцелянові тощо.

На сьогодні значної популярності набувають іграшки з програмованим принципом дії, комп'ютерно-ігрові комплекси, віртуальні іграшки та інші їх різновиди. Цей, уже доволі широкий вид, ще не розписується у вищенаведених класифікаціях, та стрімко захоплює сучасний ринок. Відтак і виробники іграшок вбачають велике майбутнє для іграшок, що випускаються із застосуванням електроніки. Іграшки зі сфери мультимедія, що захоплюють дитячу увагу на більше ніж три місяці, вважаються «довгожителами». Мікросхеми вживлюються уже в практично всі сучасні іграшки: керують конструктором з персонального комп'ютера (н-д, LEGO Education WeDo), м'які іграшки з сенсорними датчиками не лише інтерактивно реагують, а то й можуть «навчатися» (звірятка WowWee або Furby).

Даний вид іграшок ще у 1987 році спробували класифікувати у Франції, де виділити: електронні книжки; електронні тренажери; електронні ігри. Та сучасні

дослідники використовують класифікацію електронних іграшок на свій розсуд [30].

Щодо вимог до якості дитячої іграшки [1;5], то оцінка якості та безпечності дитячої іграшки, ми згрупували їх у 10 основних пунктів за:

1) безпечністю та екологічною якістю матеріалу (якісна іграшка не містить легкозаймистих матеріалів, набивочних матеріалів, що містять тверді або гострі сторонні предмети (цвяхи, голки, металеву стружку, осколки скла тощо), а також не має гранульованої набивки з розміром гранул 3 мм і менше, а також повинна задовільняти вимоги хімічної, біологічної, механічної, конструктивної, акустичної, електричної, оптичної, пожежо-, вибухо- та інших видів безпеки, так мікроелектродвигуни в іграх повинні мати напругу – для дітей віком до 7 років – 12,0 В, а старше 7 років – 18,0 В);

2) відсутністю алергенних, токсичних речовин в складі покриття і барвників (якісна іграшка захисно-декоративне покриття іграшок повинно бути стійкими до дії слини, поту та вологої обробки, за винятком ялинкових прикрас);

3) наявністю запаху та його характеристики (не має бути запаху, навіть слабкого, адже чим сильніший запах, тим більше виділяється летких токсичних хімічних речовин);

4) рівнем міцності (крихкості) іграшки (усі механізми, електронно-оптичні та акустичні прилади повинні правильно і надійно працювати, конструкція збірних іграшок повинна забезпечувати міцність з'єднань, легке і надійне їх функціонування);

5) наявністю небезпечних для здоров'я дитини деталей (деталі іграшок (ігор), що дотикаються до губ дітей, та брязкальця мають бути виготовленими з матеріалів, що не вбирають вологу та легко дезинфікуються);

6) рівнем гучності (брязкальця або електронні іграшки для використання у приміщенні не повинні видавати звук гучністю більше 65 Дб, для використання на вулиці- більше 75 Дб, для іграшки (гри), що видає імпульсивний шум в якості ігрового моменту (одинокий постріл)- більше 95 дБ Висока гучність може налякати дитину і навіть негативно вплинути на слух);

- 7) стійкістю до води (іграшки, що піддаються дії води, не повинні змінювати забарвлення і деформуватися)
- 8) присутності видимих і прихованих дефектів, причини їх утворення;
- 9) дотриманням правил зберігання або експлуатації (якісна іграшка повинна мати індивідуальну споживчу упаковку: картонну, чи пакети з полімерної плівки. Порухення цієї вимоги найбільш актуальне для м'яконабивних виробів);
- 10) приналежності необхідної документації на товар і відповідність його цій документації тощо [3].

Велике значення для іграшок має правильне маркування. Воно повинно бути нанесене державною мовою, легко читатися та не змиватися. На товарному ярлику повинні значитись:

- товарний знак підприємства-виробника або його представника;
- найменування та місцезнаходження виробника;
- графічний попереджувальний символ позначення віку у вигляді кола, в якому намальований контур обличчя та вказана вікова група;
- попереджувальні написи із коротким поясненням небезпеки.

Іграшки, що можуть бути небезпечними для дітей віком до 36 місяців, повинні містити таке попередження: «Не призначено для дітей віком до 36 місяців» чи «Не призначено для дітей віком до 3 років».

Обов'язково додається інструкція з експлуатації, схема користування, які надруковані на упаковці, на окремому листі або у вигляді брошури. В інструкції, схемі по користуванню іграшками, іграми або на споживчій упаковці повинні бути вказані правила та види обробки іграшок (ігор) – (миття, чищення, дезинфекція та їх утилізація в разі потреби). Згідно української класифікації зовнішньоекономічної діяльності (УКЗЕД) дитячі іграшки відносять до групи 95 «Іграшки, ігри та спортивний інвентар; їх частини та приладдя», яка надалі розширюється згідно коду (Дод. Д) [7].

Великою дилемою на вітчизняному ринку іграшок є їх безпечність та якість. Відтак, згідно фактів Асоціації індустрії іграшки, близько половини іграшок представлених на ринку не відповідають відповідним встановленим

вимогам, адже містять шкідливі для здоров'я речовини чи інтенсивний запах, виготовлені з неякісних та вогнезаймистих матеріалів, видають надмірний звук, неякісно зібрані чи відсутні інструкції/попередження до використання, інформації щодо вікових обмежень тощо. Доволі часто зустрічаються неліцензійні аналоги відомих брендів (підробки) з сумнівною якістю [32].

Тому Кабінетом Міністрів України у 2018 році затверджено нову редакцію постанови Технічного регламенту безпечності іграшок, де встановлено спецвимоги по безпечності іграшок, а також зобов'язання виробників, імпортерів, постачальників та продавців, визначено беззаперечну відповідність знаку якості на іграшці до її безпосереднього стану, які мали б бути перевірені до її введенням в обіг. Тут Технічний регламент досліджує фізичні, хімічні та гігієнічні властивості дитячої іграшки, щоправда впливу іграшки на психологічний стан дитини не приділено уваги [20].

Оцінку якості іграшок вимогам цього Технічного регламенту виробник або уповноважений представник проводить із застосуванням процедури оцінки відповідності якості та безпечності шляхом проведення експертизи дослідження зразка іграшки.

Якщо відповідність іграшки вимогам, які до неї застосовувалися, доведена в результаті проведення зазначеної процедури оцінки відповідності, виробники складають декларацію про відповідність згідно Технічного регламенту та наносять знак відповідності технічним регламентам.

Забезпеченню екологічної безпеки дитячих іграшок в Україні сприяють вимоги Державних санітарних правил і норм безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей.

Державні санітарні правила і норми безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей ДСанПіН 5.5.6.012-98 [5] поширюються на асортимент іграшок та ігор для дітей і підлітків і встановлюють вимоги та норми безпеки для здоров'я.

В ДСанПіН 5.5.6.012-98 [5] описується що розмір іграшки повинен відповідати віку дитини та розміру її рук, а форма і зміст – бути такими, щоб виключити можливість поранень і травм. Максимальна вага іграшок для дітей

дошкільного віку – 400 г і для учнів молодшого шкільного віку – 800 г. Найменші елементи іграшок, які складаються із кількох частин (піраміди, кульки, м'ячі, тощо), повинні бути не менше 30 мм в діаметрі при мінімальній висоті 12 мм.

Дерев'яні іграшки повинні виготовлятися з деревини, яка при обробці не дає тріщин, де може накопичуватись бруд і мікроби. Поверхня дерев'яних іграшок має бути шліфувана й покрита стійкими фарбами чи лаками [34].

Багато іграшок фарбують в яскраві кольори латексними та олійними фарбами, а зверху покривають 2-3 шарами міцного лаку або натуральної оліфи до утворення плівки, яка не піддається розчиненню. Фарба або лак не повинні змиватися гарячою водою з милом, дезінфікуючим засобом. Міцність фіксації перевіряється також шляхом занурення іграшок на 2 хвилини в 1% розчин хлористоводневої кислоти, лугу і гідрокарбонату натрію [34].

Вимоги до іграшки та ігри повинні відповідати затвердженому еталону, зразку і "типовому представникові". "Типовий представник" - іграшка (гра), виготовлена по єдиній технології із єдиної партії сировини. Інструкції до ігор повинні бути зрозумілими для дітей тих вікових груп, для яких вони призначені. В інструкції (керівництві, схемі по користуванню іграшками, іграми або на споживчій упаковці повинні бути вказані правила та види обробки іграшок (ігор) - (миття, чищення, дезінфекція та їх утилізація в разі потреби). В ДСанПіН вказані також вимоги до рівня звуку, рівня стороннього запаху, конструкції, ваги, розміру іграшок, оформленню, друку тощо [1; 5].

Відтак, підсумовуючи, варто зауважити, що як би не класифікувались дитячі іграшки, усі вони повинні відповідати вимогам щодо якості, які на сьогоднішній день визначаються Технічним регламентом безпечності іграшок та Державним санітарним правилам і нормам безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей.

1.3. Теоретичні засади здійснення імпорту

Сьогодні, у період розвитку економічного співробітництва між країнами світу, все більше розширюються обмінні операції у розрізі різних галузей економіки. Ці процеси зумовлюють модернізацію технологій проведення

зовнішньоекономічних операцій та сучасних міжнародних розрахункових технологій. Найпоширенішою формою таких відносин виступає міжнародна торгівля між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Згідно чинного законодавства України у галузі зовнішньоекономічної діяльності, сама зовнішньоекономічна діяльність є безпосередньою співпрацею суб'єктів господарської діяльності України з іноземними суб'єктами господарської діяльності, що будується на взаємовідносинах між ними, як на території України, так і за її межами [17].

Загалом міжнародні операції щодо товарної торгівлі розділяють на: купівлю-продаж товарів та товарообмінні операції.

Міжнародна купівля-продаж товарів являє собою транскордонне передання експортером товарів імпортеру, на умовах сплати останнім узгодженої суми у обумовленій валюті.

Виділяють такі види операцій купівлі-продажу товарів, як: експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт, компенсаційні угоди.

Імпорт – це ввезення в країну іноземних товарів, послуг, технологій або капіталу для реалізації і застосування на внутрішньому ринку без зобов'язань повернення. Імпорتنі операції регулюються митом чи іншими нетарифними методами (кількісними обмеженнями, системою ліцензування). Тобто імпорт – це усе, що ввозиться з інших країн [18].

Термін «імпорт» походить з латині та в перекладі означає «доставити в порт». У давні часи основними транспортними шляхами були порти на узбережжі річки чи моря, з яких місцеві човни відправлялись на сусідні землі зі своїми товарами (це був експорт), а поверталися вже із заморськими (імпортом). Так само в порти прибували іноземні купці. Тому експорт та імпорт прийнято вважати найдавнішими економічними операціями, які на сьогодні не втратили своєї актуальності.

Зазвичай імпорتنі операції поділять на два види:

- 1) ввезення товарів народного споживання та промислової продукції;

2) ввезення сировини (продукції (сировини), необхідної для переробки і виготовлення іншої продукції) і послуг.

За іншої класифікації імпорт поділяють на:

- 1) прямий - покупець купує товар безпосередньо в іноземного виробника або дистриб'ютора (нерезидента);
- 2) непрямий - отримання товарів і послуг у компанії-посередника, що спеціалізується на таких операціях. Тут товар купується вже у резидента країни імпорту, що дозволяє спростити і прискорити покупцеві отримання товару.

За типом ввезеної продукції розрізняють:

- 1) видимий імпорт - це конкретні товари або сировина, отримані для внутрішнього вживання, перепродажу, переробки;
- 2) невидимий імпорт, тобто обмін без будь-яких матеріальних речей (обмін транспортними, страховими, туристичними послугами, перекази тощо, усі ці послуги оплачуються валютою інших держав).

Виділяють ще *реімпорт* – що означає повернення придбаних товарів у країну-виробника. Головною рисою цієї категорії є відсутність ремонту або модернізації назад ввезених товарів. Доволі часто реімпортуються товари із заводськими дефектами чи ті, що не були продані посередником.

Ще виділяють демпінговий імпорт, що вирізняється рівнем ціни на ввезену продукцію. Тут зазвичай товар ввозиться за ціною значно нижчою за середньоринкову і є цілком легальним, оскільки підприємство-імпортер може мати пільги, отримувати субвенції чи звільнитись від сплати податку на ввіз, також підприємство-експортер може ініціювати зниження ціни на свій товар.

Згідно вимог й обмежень з боку держави розрізняють імпорт:

- 1) ліцензований - той, що потребує офіційних дозволів контролюючих органів (фармацевтичні препарати, хімічні речовини, шифрувальні, копіювальні і записуючі пристрої, дорогоцінні камені і метали тощо).
- 2) неліцензований - передбачає відсутність обмежень на ввезення товарів.

Усі експортно-імпорتنі операції регулюються на державному рівні. Коли підприємство імпортує продукцію, то повинно укласти зовнішньоекономічний

контракт, оформити паспорт угоди, митну декларацію, товарно-транспортну декларацію, надати іншу документацію, передбачену законодавством. Та інколи, з метою зниження митних чи податкових зборів, імпортери зазначають в документах неправдиву інформацію. До прикладу, взамін дорогих костюмів показують в документах сировину для шиття (тканину та фурнітуру). Або для зниження митних витрат зазначають значно нижчу ціну від середньоринкової. Також можуть вказати не ту країну-виробника, обравши ту, що має більше преференцій. Але ці махінації є протизаконними, а імпортні товари завезені даним шляхом називають «сірим імпортом»

Ще один вид незаконних імпортних операцій називають «паралельний імпорт». Це коли постачальником ввозиться товар без права інтелектуальної власності на нього (н-д, закупівельник придбав за кордоном партію брендового товару у фірмовому магазині, відповідно цей товар не є контрафактним, але в Україну ці товари може ввозити лише безпосередній його виробник чи його офіційний представник). Оскільки такий український підприємець доставляє продукцію без відповідних дозволів на ввезення, він порушує права власника на товарний знак, що є співвідмірним з контрафактом, та бути конфіскованим з послідуєчими законодавчими наслідками для імпортера.

Згідно звітності Державної митної служби України зовнішній товарообіг цьогоріч сягнув найвищої точки за останні 9 років і усе завдяки високим внутрішнім цінам та відновленню попиту після затяжного застою під час карантинних обмежень (рис.1.4.) [23].

Рис.1.4. Динаміка імпортних операцій в Україні [23]

Найбільше число товарів за 2020 рік Україна імпортувала з Китаю (на 8,31 млрд дол.; на 9,8% менше, ніж за 2019 рік), Німеччини (на 5,34 млрд дол.; на 10,8% менше) та Росія (на 4,54 млрд дол.; на 35,0% менше).

Основними товарними позиціями українського імпорту за 2020 рік були: машини, обладнання та механізми (на 11,54 млрд дол.; на 13,3% менше, ніж за 2019 рік), палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки (на 7,75 млрд дол.; на 36,3% менше), хімічна продукція та пов'язаних з нею галузей промисловості (на 7,33 млрд дол.; на 2,0% менше).

Частка імпорту на ринку іграшок становить 85 % [23]. Більшу частину імпорту на українському ринку іграшок займає Китай. Часто такі іграшки не відповідають встановленим вимогам щодо якості та безпеки, але мають переваги в низькій ціні порівняно з іншими виробниками (рис. 1.5.).

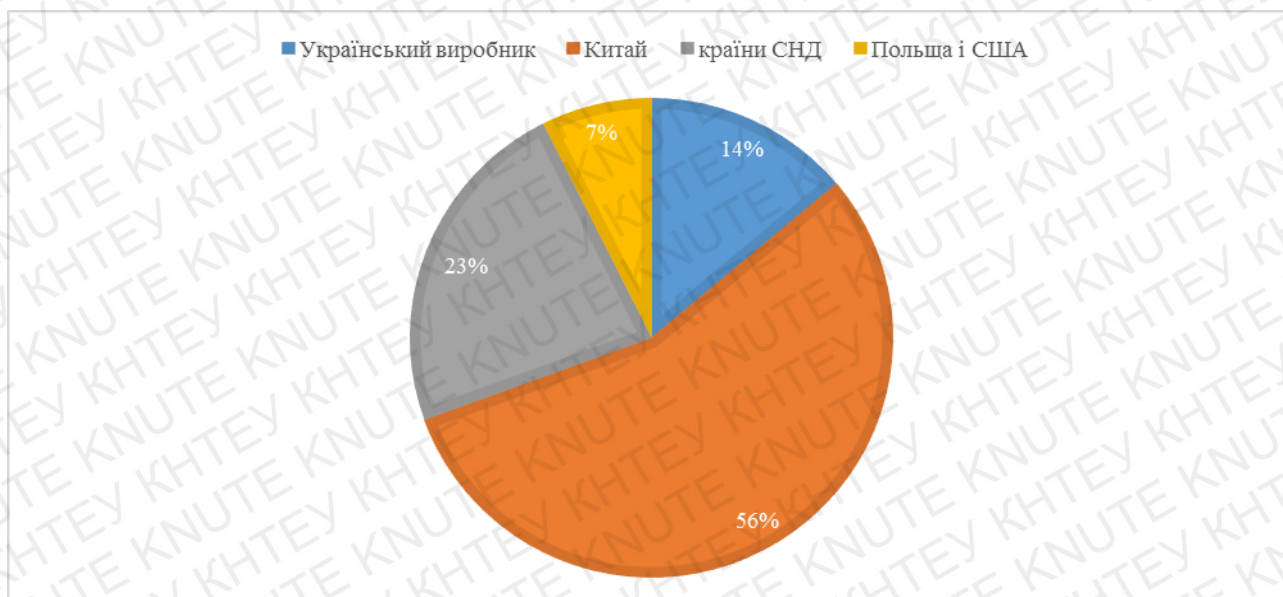

Рис.1.5. Імпорт дитячих іграшок в Україні [23]

Ефективність здійснення зовнішньоекономічних торговельних операцій свідчить про конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку та вбачає в цьому спроможність держави забезпечувати потреби її населення та нарощувати обсяги валового продукту, використовуючи власні ресурси.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЯКОСТІ ДИТЯЧИХ ІГРАШОК

2.1. Організація, об'єкт та методи дослідження

Компанія «Епіцентр К» є провідною установою у непродуктивній галузі на українського ринку, яка налічує 45 торговельних об'єктів в Україні загальною площею близько 1 млн.кв. м. для будівельних чи ремонтних робіт, саду та городу, облаштування оселі в форматі «ВІД і ДО», а також електроніки, одягу, товарів для дітей, іграшок та продуктів харчування.

Основна інформація по підприємству ТОВ «Епіцентр К» з повною назвою підприємства і контактними даними представлена у табл. 2.1 [26].

Таблиця 2.1

Дані підприємства ТОВ «Епіцентр К»

Повна назва юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЕПІЦЕНТР К»
Скорочена назва	«ЕПІЦЕНТР К»
Назва на англійській	LIMITED LIABILITY COMPANY EPICENTR K (EPICENTR K LLC)
Організаційно-правова форма	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
Форма власності	Приватна власність
ЄДРПОУ	32490244
Дата реєстрації	27.08.2003 (18 років 2 місяці)
Керівник	Михайлишин Петро Йосипович
Розмір статутного капіталу	158 609 700,00 грн.
Адреса	Україна, 04128, місто Київ, ВУЛИЦЯ БЕРКОВЕЦЬКА, будинок 6-К
Телефон	+380442062600
E-mail	epicentrk@epicentrk.ua

Товариство розпочало свою діяльність, відкривши 6 грудня 2003 року перший гіпермаркет у місті Києві, хоча юридична адреса була зареєстрована ще 27 серпня 2003 року. З тих пір ТОВ «Епіцентр К» інтенсивно вдосконалюється і націлено розширює свої межі, досягаючи не лише центри областей, а й містечка в районах. Тепер Епіцентр є найбільшою роздрібно-торгівельною компанією, що

має 48 комерційних представництв, з загальною площею понад 1 млн м² [13].

У 2009 році відкрито будівельно-господарський гіпермаркет «Епіцентру К» в м. Києві, який за площею сягає 56 000 м² та є зареєстрованим у книзі рекордів України, яка є акредитованим партнером «Книги рекордів Гіннеса», в якості найбільшого у світі будівельно-господарського гіпермаркету. Нагородженим Епіцентр також є за швидкість будівництва. Джон Херберт - голова асоціації DIY - відмітив особливість формату мережі «Епіцентр К». В 2010 році ТОВ «Епіцентр» офіційно увійшов у Європейську асоціацію DIY (EDRA) [14].

Безперервне покращення, діяльність команди спеціалістів своєї справи, вдосконалення сервісних послуг, зростання товарного асортименту, формування нових груп товарів та відділів дозволили товариству досягти триумфу та першості на українському ринку.

2012 рік знаменувався відкриттям у Епіцентрі нових сфер діяльності: «Спорттовари», де пропонувався різноманітний асортимент товарів для спортивних ігор, фітнесу, плавання, аксесуарів та тренажерів; «Епік» – дитячі товари, іграшки, засоби гігієни та догляду, дитяче харчування; «Канцтовари» – товари для творчості, навчання та офісу, «Побутова техніка» – широка лінійка товарів для дому і дозвілля. Починаючи з 2012 року компанія стала членом Європейської бізнес асоціації, доєднавшись до консолідації відомих мереж у світі. Активне та динамічне положення Епіцентру сприяє його інтенсивному зростанню, яке проявляється з відкриттям нових торговельних керунків, а також розгалуженим товарним асортиментом з врахування споживчих потреб.

На даний момент в Україні знаходиться ціла мережа магазинів компанії «Епіцентр», зокрема у Києві, Полтаві, Львові, Одесі, Чернівцях, Дніпропетровську, Харкові, Івано-Франківську, Миколаєві, Луганську, Кривому-Розі, Тернополі, Черкасах, Ужгороді, Донецьку, Запоріжжі, Луцьку, Вінниці та Хмельницькому.

«Епіцентр» маючи величезний асортимент товарів кожного дня приймає біля однієї тисячі покупців, а це стимулює до зростання купівельної спроможності та прискорення продажу товарів.

Найбільш ретельний аналіз фінансових показників роботи супермаркету «Епіцентр» можна отримати, оцінивши деякі показники. Як бачимо з даних у додатку Е, дохід від продажу продукції у 2021 році збільшився [23].

За останніх кілька років ТОВ «Епіцентр К» переформатовує свої магазини у сучасні торгівельні центри з розважальними зонами, кафетеріями, різноманітними додатковими зонами. Відтак з'явилися оновлені формати дитячих відділів від мережі «Епіцентр К» під назвою «Е.РІС». Сьогодні мережа «Е.РІС» розміщена в 48 українських містах та налічує більше 40 повноформатних магазинів та близько 20 відділів дитячих товарів у торгівельних центрах «Епіцентр» [14].

Отже, сучасний розвиток торгівлі характеризується широкомасштабним розвитком різних форматів роздрібних мереж, де крупноформатні підприємства займають ключове місце. Провідним представником серед таких установ є ТОВ «Епіцентр-К», об'єктом подальшого нашого дослідження виступатиме процес формування асортименту товару цієї компанії, а зокрема вивчення його асортименту, споживчих властивостей та якості дитячих іграшок, що пропонуються у мережі компанії.

Дослідження якості дитячих іграшок включало оцінювання повноти маркування, відповідності органолептичних показників, оцінки якості та безпечності згідно вимог чинних нормативних документів та Технічного регламенту безпечності іграшок [1].

Дослідження маркування на іграшках відбувається перевіркою необхідної інформації: найменування іграшки, тип, номер партії, номер моделі виробу, найменування торгової марки та адресу, країну виробника, опис товару на комплектація українською мовою. Маркування повинне бути чітким та зрозумілим.

Об'єктом дослідження є кубики дерев'яні імпортних виробників, оскільки вони користуються достатньо високим попитом і виробляються різними виробниками:

- Дерев'яний конструктор «Містечко» - «Limo Toy» (Китай);
- Дерев'яний конструктор - ТМ «ViVi Wood Toy» (Китай);

- Дерев'яний конструктор «Базовий 50» - ТМ «Goki» (Німеччина);
- Дерев'яний конструктор «Міст» - «Nis» (Німеччина);
- Набір дитячих кубиків «Ферма» - «New Classic Toys» (Голандія).

Загальний опис обраних іграшок можна переглянути у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Основні дані про досліджувані іграшки, обрані у ТОВ «Епіцентр К».

Назва	Фото	Опис
Дерев'яний конструктор «Містечко» - «Limo Toy» (Китай)		Дерев'яна іграшка Містечко 50 деталей кришка-сортер.
Дерев'яний конструктор - ТМ «ViVi Wood Toy» (Китай)		Дерев'яний конструктор з дерев'яних об'ємних геометричних фігур (100 деталей) виготовлений з екологічно чистих матеріалів і абсолютно безпечний для малюків.
Дерев'яний конструктор «Зверюшки» - ТМ «Goki» (Німеччина)		4 кубики дозволяють скласти 6 різних сюжетів. Зображення тваринок яскраві та зрозумілі, тому дитина зможе самостійно складати картинку. Кубики виконані з натурального дерева без використання токсичних матеріалів.
Дерев'яний конструктор «Міст» - «Nis» (Німеччина)		Різнобарвний дерев'яний конструктор «Міст» сяє веселковими барвами і грає велику роль для розвитку малюків. Набір німецького виробника іграшок піс складається з 26 деталей.
Набір дитячих кубиків «Ферма» - «New Classic Toys» (Голандія)		Цей набір складається з класичних будівельних блоків з високоякісної деревини, які мають яскравий колір і надають безмежні можливості для реалізації творчих задумів дитини.

При органолептичних дослідженнях зразків іграшок відмічається: зовнішній вигляд, характер поверхні (суха, липка, гладка), наявність дефектів і

запах [5]. Органолептичний метод ґрунтується на використанні відчуттів, сприйнятими органами чуття: зору, слуху, нюху, дотику і смаку.

Показники якості та безпечності перевіряють наявність сертифікату відповідності або декларації про відповідність, де повинно бути вказано, що іграшка виготовлена з безпечного матеріалу, який не має алергенних і токсичних властивостей. Також перевіряється стан поверхні виробів, відсутність гострих країв і задирок, відповідність розмірів та ваги деталей згідно Технічного регламенту безпечності іграшок [5]. Тут використовується аналітичний та органолептичний методи.

2.2. Характеристика асортименту дитячих іграшок, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр К»

За умов конкурентних ринкових відносин вдосконалення та стабільність діяльності ТОВ «Епіцентр К» найперше пов'язані з можливостями задоволення потреб споживача, які залежать від формування оптимального асортименту продукції, обраної асортиментної політики та її управління.

Серед найпопулярніших залишаються розвиваючі іграшки для творчості, конструкторні набори, автомобілі, ляльки, роботи-трансформери, пазли настільні ігри. Згідно Price Media, найбільш популярними на сьогодні в Україні є іграшки у вигляді фігурки Леді Баг чи Супер Кіт, яйця з L.O.L. сюрпризом, ігра Kidkraft або Beyblade Burst Evolution, фургон з кухнею Chicco, та інші інтерактивні іграшки: лялька Luvabella, кран Dickie Toys, м'які Fingerlings Hugs, собачка Wow Wee. І це все ліцензійні брендові іграшки за мотивами мультиплікаційних фільмів не вітчизняного виробництва [5]. Українська іграшка ще не в змозі протистояти відомим світовим виробникам, з якими місцеві бренди не є конкурентоспроможні.

Дітки зазвичай надають перевагу іграшці прототипу з відомого мультфільму, аніж схожій невідомій іграшці. Відтак втілення в іграшки впізнаваних персонажів має лягти в побудову маркетингової моделі українських

виробників. Саме такі іграшки, хоч і вироблятимуться за умови використання ліцензійних брендів відповідних мультперсонажів, та конкуруватимуть по ціні з подібними іноземними. І це дасть майбутнє розвитку ринку української іграшки [8].

Якщо аналізувати іграшки за країнами-виробниками, то можна зауважити, що більшість категорій мають досить широкий вибір іграшок за країнами виробниками, 4 з них навіть налічують більше 20 країн-виробників, що дає можливість споживачу задовільнити свої побажання щодо виробництва іграшки у повному обсязі (див. Додаток Є). Та як підтверджуються дані, що подавались у першому розділі нашої роботи, щодо лідируючих позицій Китаю на ринку іграшки в Україні, то ця інформація підтверджується і у асортименті Епіцентру, адже у кожній з 32 позицій лише одна з них не має у наявності товарів цього виробництва (йдеться про секцію 26 «Досліди та експерименти»), а три позиції дитячої іграшки з наявних у асортименті ТОВ «Епіцентр» обмежені лише китайським асортиментом (секції: 5 «Поп-іти», 28 «Спінери» та 32 «Акумулятори для моделей з радіоуправлінням»). Варто зауважити, що наявні 11 секцій, які не мають у наявності українських видів іграшок, а лише імпортуються з іноземних держав. Це вказує на нішу, яку повинні взяти на озброєння вітчизняні виробники дитячих іграшок [14].

Щоб якісніше дослідити структуру іграшок ТОВ «Епіцентр К» за віковим призначенням, то згрупуємо асортимент іграшок у 4 категорії: ясельна (0-3 р.), дошкільна (3-6 р.), молодша шкільна (6-10) та підліткова (більше 10 років). Для наочного зображення продемонструємо їх процентне співвідношення у вигляді діаграми (рис.2.1.).

Як можемо побачимо з діаграми найбільшу частину асортименту займають іграшки для дітей дошкільного віку, що обумовлюється великим попитом на ці іграшки. Це пов'язано з тим, що саме у цьому віці (від 3 до 6 років) дитина знайомиться з навколишнім світом саме через іграшку, яка розвиває, навчає, або навіть імітує «світ дорослих» (іграшкові гаджети, інструменти, посуд тощо). Діткам цієї вікової категорії варто пропонувати іграшки прості (нескладні),

музичні, ляльки, модельки меблів, посуд, іграшки для гри у піску, три- чи чотириколісні велосипеди, дитячі авто, найпростіші конструктори тощо, широкий асортимент яких і пропонує Епіцентр [25].

Рис.2.1. Структура асортименту іграшок за віковим призначенням в магазині «Епіцентр К»

Дітям ясельного віку (до 3 років) ТОВ «Епіцентр К» пропонує теж широкий асортимент, хоч він і поступаються попередній групі, та все ж відзначається чималою питомою вагою, а саме 23% зі 100. Основний вид діяльності дитини ясельного віку – гра. Іграшки для цього віку серед наявного асортименту поділяються на групи: для немовлят (від 0 до 12 місяців), для дітей раннього віку (від 1 до 2-х років) та молодша група (до 3-х років).

Ще раз повторимось, що для дітей ясельного віку іграшка - це предмет першої необхідності, оскільки саме завдяки їй дитинка розвиває зір, слух сприймає кольори, розвиває психо-моторні властивості. Асортимент іграшок у Епіцентрі, як правило, для цієї категорії має яскраве забарвлення, легкі за масою, з хорошим та якісним звуком, з простою і досконалою геометричною формою. Адже дитина цього віку часто бере іграшку до рота, відтак вона повинні бути абсолютно безпечною, гігієнічною, добре митися. Ця група налічує чимало

брязкалець, підвісок, кубиків, кульок та різних за формою та розміром іграшок з гуми та пластикових мас (полікарбонат, поліетилен).

Далі, по мірі вікового дорослішання обсяг питомої ваги асортименту ТОВ «Епіцентр К» (див.рис. 2.1.) зменшується і це має раціональне виправдання, адже ігрова діяльність дітей по мірі їх зростання зменшується і відходить, оскільки на перший план виступає спілкування з однолітками.

Асортимент товарів у відділі «Дитячої іграшки» у ТОВ «Епіцентр К» постійно змінюється, зростає кількість за різноманітністю, з'являються нові чи оновлені продукти. Незмінними є тільки вимоги до торгового асортименту, що повинен у повному обсязі задовольнити запити покупців. Для цього у Епіцентрі ведеться постійна ретельна робота щодо забезпечення асортименту, щоб задовольнити наявні та майбутні потреби споживачів, а для себе підвищити швидкість обороту товарів та убезпечити себе високим рівнем прибутковості.

Однак, асортимент товарів представлений в Епіцентрі не повинен тільки забезпечувати заявлений попит, адже та пропозиція, яку пропонує магазин є ширшою як за обсягом, так і за структурою, адже по іншому неможливо задовольнити вибір за товарами, які необхідні по всіх ознаках. Відтак, при формуванні асортименту товарів ТОВ «Епіцентр К» не лише задовольняє попит, але й намагається сформувавши його. Практика торгівлі підтверджує, що частіше всього потреба придбати певну іграшку виникає безпосередньо в магазині, під впливом представленої пропозиції асортименту. Відтак покупець вирішує про купівлю в процесі ознайомлення із запропонованим асортиментом.

У ТОВ «Епіцентр К» є іграшки, які повинні залишатись в асортиментному ряді на постійній основі (основний спектр асортименту), і товари для дітей, які можуть перебувати в продажі періодично (сезонні іграшки). Епіцентр вміло формує асортимент іграшок на майбутній сезон завозячи їх за якийсь час до його початку для того, щоб посилені попит на них не застав підприємство зненацька. Тут здебільшого йдеться про розширення асортименту іграшок напередодні: новорічних свят - насичення різновидами іграшок перед святом Святого Миколая, новорічні ялинкові прикраси та іграшки для гри на снігу (санчата, сніголіпки

тощо) та літніх канікул – іграшки для гри у піску та з водою, дитячий транспорт тощо, адже на формування асортименту впливають свята, традиції пора року. Також важливим є правильно оцінити час зниження попиту на певні іграшки по причині закінчення сезону та своєчасно призупинити їх поставку.

Крім того, деякі різновиди іграшок знімаються з виробництва і замінюються іншими, а деякі світові тренди (по типу спінера, поп-іта) вриваються в обіг. Та, ТОВ «Епіцентр К», виходячи із представленого асортименту іграшок, доволі комплексно, вміло й планомірно відслідковує зміни, новинки, сезонність чи інтенсивність в споживчому попиті.

Отже, глибокий аналіз асортименту дитячої іграшки у мережі ТОВ «Епіцентр К» доводить спроможність даного підприємства задовольнити потреби клієнтів усіх вікових категорій за допомогою великої кількості різновидів асортименту іграшок різних країн-виробників з врахуванням сезонності та з чималою різноманітністю цінового діапазону, щоб у повному обсязі та на відмінному рівні забезпечити попит усіх клієнтів мережі. Натомість, ретельне формування належного оптимального асортименту дитячої іграшки, сприяє підвищенню прибутковості для компанії «Епіцентр К» у цій галузі, а це є доволі важливим для будь-якого підприємства, що намагається підтримувати свою конкурентоспроможність.

2.3. Оцінка рівня якості дитячих іграшок, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр К»

Якісність та безпечність дитячої іграшки – доволі поширена дилема на сьогодні, яку породжує зростання невідконтрольного небезпечного виготовлення дитячих іграшок та зростаючий негативний вплив даного роду діяльності на стан здоров'я людей та довкілля в цілому. Екологічну частину цієї загрози породжує використання небезпечних складових при виготовленні іграшок, які стають вкрай ризиковими для дітей та безконтрольний завіз у державу екологічно небезпечних іграшок. Гарантуванню екологічної безпечності дитячих іграшок в Україні

сприяють вимоги Технічний регламенту безпеки іграшок та Державних санітарних правил і норм безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей (ДСанПіН 5.5.6.012) [1;5].

Відтак, перед нами постає завдання провести аналіз споживчих властивостей та оцінити якість 5 зразків імпортованих дерев'яних іграшок, які продаються у ТОВ «Епіцентр К» за кодом УКТ ЗЕД 9503006100 (з деревини), оскільки вони користуються достатньо високим попитом і виробляються різними виробниками, а саме:

- Дерев'яний конструктор «Містечко» - «Limo Toy» (Китай);
- Дерев'яний конструктор - ТМ «ViVi Wood Toy» (Китай);
- Дерев'яний конструктор «Базовий 50» - ТМ «Goki» (Німеччина);
- Дерев'яний конструктор «Міст» - «Nic» (Німеччина);
- Набір дитячих кубиків «Ферма» - «New Classic Toys» (Голандія).

Було проведено дослідження повноти маркування, що представлено в табл.

2.3. Маркування на всіх обраних зразках нанесене державною мовою, легко читається, не змивається, є доступним для споживачів, повне і достовірне, з зазначенням усіх застережень при використанні та уточненням вікової категорії дітей, для якої призначена дана іграшка.

Таблиця 2.3

Результати оцінювання повноти маркування дерев'яних кубиків

Назва товару	Дерев'яний конструктор «Містечко»	Дерев'яний конструктор	Дерев'яний конструктор «Зверюшки»	Дерев'яний конструктор «Міст»	Набір дитячих кубиків «Ферма»
Виробник	ТМ «Limo Toy»	ТМ «ViVi Wood Toy»	ТМ «Goki»	ТМ «Nic»	ТМ «New Classic Toys»
Країна виробник	Китай	Китай	Німеччина	Німеччина	Голандія
Опис товару	Дерев'яна іграшка Містечко 50 деталей, кришка сортер	Дерев'яні кубики різної форми, з екологічно чистих матеріалів	Це іграшка 2в1: кубики і пазл з зображенням тварин.	Різнобарвний дерев'яний конструктор	Класичні будівельні блоки з високоякісного дерева, мають яскраве забарвлення
Комплектація	Відро-сортер, 50 деталей	Кубики дерев'яні,	У наборі 4 кубики, 3	26 деталей, дошка-	Класичні будівельні

		100 шт	яких можна скласти 6 зображень.	основа	блоки
Упакування	Відро пластмасове	Кортонна коробка	Картонна коробка	Стягнуті прозорою поліетиленою плівкою.	Коробка кортона
Вікова категорія	Від 2-х років	Від 3-х років	Від 2-х років	Від 3-х років	Від 18 місяців

Відповідно до результатів дослідження повноти маркування, всі товари мали різну комплектацію, вікові обмеження та упакування. На маркуванні іграшок зазначено про відсутність у складі покриття іграшок токсичних та алергенних речовин.

На упаковці всіх товарів було вказано: найменування, тип, номер партії, номер моделі виробу, найменування торгової марки та адресу, країна виробник, опис товару на комплектація українською мовою. У всіх виробках були присутні інструкції.

Результати подальшої оцінки якості направлені на органолептичний аналіз, що представлено в табл. 2.4. Було оцінено стан поверхні, матеріалу, кольору дитячих кубиків, їх запах, насиченість та якість забарвлення.

Таблиця 2.4

Результати органолептичного аналізу дерев'яних кубиків

Виробники	ТМ «Limo Toy»	ТМ «ViVi Wood Toy»	ТМ «Goki»	ТМ «Nic»	ТМ «New Classic Toys»
Призначення	Іграшки				
Функціональне використання	Розвиває дрібнотруди, моторику рук, вчить кольори, фігури	Розвиває дрібнотруди, моторику рук, вчить фігурам	Розвиває візуальне сприйняття, образне мислення та моторику рук	Розвиває уяву, логічне мислення, дрібнотруди, моторику рук, вчить кольори	Розвиває: дрібнотруди, моторику, сенсорику, координацію рухів; просторове сприйняття; логіку, мислення, уяву і пам'ять
Матеріал	Дерево	Екологічне дерево	Дерево	Натуральна деревина	Дерево оброблене
Колір	Різнобарвний	Безбарвний, дерев'яні	Малюнок	Різнобарвний	Малюнок, різнобарвний
Вид декорування	Фарба на водній основі	Оброблення дерева	Малюнок накладний, оброблений	Матова фарба на водній	Фарба на водній основі

Запах	Злегка помітний	Притаманний дереву	Відсутній	основі Відсутній	Не виражений

Всі досліджувані зразки мали привабливий зовнішній вид, яскраві, без дефектів та деформації упаковки. Кольорові фарби міцно фіксуються та прекрасно підкреслюють природну структуру дерева, без різких запахів. Кубики ТМ «ViVi Wood Toy» мають свій властивий аромат виробів з дерева. Дерев'яні іграшки є дуже естетичні та приємні на дотик. Їх можна віднести до якісного та екологічно чистого матеріалу, адже вони ретельно обробляються без використання хімікатів.

Результати оцінки якості та безпечності, що включають оцінювання розміру та ваги кубиків, шорхуватість та гладкість поверхні представлена в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Результати оцінки якості та безпечності дерев'яних іграшок

Виробники	ТМ «Limo Toy»	ТМ «ViVi Wood Toy»	ТМ «Goki»	ТМ «Nic»	ТМ «New Classic Toys»
Наявність задирок, подряпин тощо	Відсутні	В допустимій кількості	Відсутні	Відсутні	Відсутні
Стан поверхні кубиків	Гладка поверхня	Присутня шорхуватість	З нанесенням спеціального паперу з малюнком	Гладка поверхня	Гладка поверхня
Наявність гострих країв	Є гострі кути	Є гострі кути	Є гострі кути	Всі краї заокруглені	Всі краї заокруглені
Розмір упаковки	20,5x16,5x5-20 см	28x24x16 см	11x6x5 см	26.5 x 18 x 5.5 см	-
Розмір кубика	30 x 30 мм	35 x 35мм	50 x 50мм	40-90 x 15мм	60 x 20мм
Вага однієї деталі	4,3 г	3,2 г	5,5 г	6,2 г	3,5 г

За предмет дослідження ми брали до уваги узагальнені пункти вимог до дитячої іграшки, що згруповані у підрозділі 2.1, згідно вимог Технічного

регламенту безпечності іграшок та ДСанПіН 5.5.6.012, які можливо оцінити поза межами лабораторії для оцінки якості звичайним споживачем. Тож розмір та вага іграшок відповідають віку дитини та розміру її рук, а форма і зміст – є такими, щоб виключити можливість поранень і травм. Дерев'яні іграшки виготовлені з деревини, яка при обробці не дає тріщин, де може накопичуватись бруд і мікроби. Поверхня дерев'яних іграшок шліфована й покрита стійкими фарбами та лаками.

Отже, матеріал і покриття іграшки – це важливі чинники, із якими потрібно в обов'язковому порядку ознайомитися, адже іграшка може містити шкідливі хімічні речовини, що подальшому негативно відіб'ються на самопочутті дитини. Дослідивши наші дерев'яні іграшки візуально та ознайомившись із складом матеріалів, що зазначені на упаковці, ми не виявили дефектів.

Відтак, за результатами нашого дослідження рівень якості дитячих іграшок, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр К», можна вважати задовільним, тобто таким, що відповідає державним стандартам якості, однак компанія повинна ретельно пильнувати за рівнем відповідності, оскільки, будучи імпортером дитячої іграшки згідно Технічного регламенту саме ТОВ «Епіцентр К» виступає гарантом якості іграшки до державних стандартів та у разі необхідності має проводити експертизу для підтвердження сертифікації чи, навіть, процедуру оцінки відповідності до застосування дитячої іграшки з дотриманням технічної документації, як представник виробника.

РОЗДІЛ 3

ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМПОРТУ ДИТЯЧИХ ІГРАШОК В ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

3.1. Організація та дослідження ефективності імпорту дитячих іграшок в ТОВ «Епіцентр К»

Підприємство ТОВ «Епіцентр К» проводить зовнішньоекономічну діяльність через операції з імпорту дитячих іграшок шляхом закупівлі у іноземних виробників дитячої іграшки на умовах комерційного кредиту; через ввезення дитячих іграшок в рахунок централізованих імпорتنих закупок; придбання дитячих іграшок з попередньою оплатою.

ТОВ «Епіцентр К» здійснює самостійний імпорт дитячих іграшок. Передумовою здійснення імпорتنих операцій є проведення переговорів з іноземним контрагентом та укладання імпортного контракту.

Обсяг імпорту в 2020 році зріс порівняно з 2019 роком на 17,86 млн грн. (2,42%). Це сталося за рахунок збільшення обсягу імпорту з Китаю на 0,7 млн грн. (0,56%); Гонконгу на 4,1 млн. грн. (3,68%), Німеччини на 4 млн. грн. (3,03%), Великобританії на 2,1 млн. грн. (1,21%), Чехії на 3 млн. грн. (2,47%) та інших країн на 3,96 млн. грн. (5,31%) [28].

Також причиною зростання обсягу імпорту в 2020 році порівняно з 2019 роком на 17,86 млн. грн. (2,42%) було за рахунок відновлення зовнішньоекономічної діяльності після локдауну. У 2020-2021 роках в структурі обсягу імпорту ТОВ «Епіцентр К» відбулися деякі зміни: зросла питома вага в загальному обсязі силіконових іграшок за рахунок популяризації поп-ітів на 2,15%. В той же час зменшилася питома вага деяких інших товарних груп дитячої іграшки.

Головною метою проведення підприємством імпорتنих операції є ефективність їх здійснення. Нерідко неправильно спланована або необґрунтована стратегія імпорту завдає значних збитків, або ж недоотримання прибутку

підприємством. На ефективність імпорту на підприємстві ТОВ «Епіцентр К» впливає багато факторів. До чинників, що зумовлюють вплив на прибуток, який підприємство отримує від імпорту, належать зміна ціни на іграшки; обсяг реалізованих іграшок; структура реалізованих іграшок та їх собівартість.

Обсяг реалізації іграшок може нести як позитивний, так і негативний вплив на суму прибутку ТОВ «Епіцентр К». Збільшення обсягу продаж більш рентабельних іграшок призводить до пропорційного збільшення прибутку. При збільшенні питомої ваги низькорентабельної іграшки, загальна сума прибутку зменшиться. Адже собівартість товарів і прибуток знаходяться в обернено пропорційній залежності: зниження собівартості приводить до відповідного росту суми прибутку, і навпаки.

Обов'язковою передумовою при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві є ефективність даного виду операцій. Її визначають зіставляючи економічний результат, що досягається при здійсненні даних операцій до витрат, які йдуть на його отримання. Визначений рівень ефективності від імпортованих операцій дозволить здійснити оцінку можливості їх здійснення товариством «Епіцентр К» на іноземних ринках. Така оцінка показників ефективності проведеної імпортованої діяльності також дозволить виявити ймовірність негативних тенденцій. А це дасть можливість ТОВ «Епіцентр К» прийняти своєчасні управлінські рішення щодо внесення необхідних коректив чи припинення такої діяльності.

Імпортом вважається митний режим, відповідно до якого дитячі іграшки іноземного виробництва, за які сплачуються митні платежі згідно зі встановленими державними законами на імпортований товар, а також, за умови виконання всіх обов'язкових митних формальностей, допускаються до вільного обігу по всій території України. Дитячі іграшки, які перебувають у митному режимі імпорту, здобувають статус українських товарів. Митна декларація, яка випустила їх у вільний обіг на митній території держави, підтверджує український статус товару. Ефективність імпорту полягає у його вигідності для «Епіцентру К», яка обчислюється як співвідношення вартості

імпоротної іграшки, яка реалізується на полицях даної мережі за внутрішніх цін, до вартості іграшки за ціною зовнішньоторговельною [17].

ТОВ «Епіцентр К» закуповує дитячі іграшки у іноземних постачальників, беручи на себе наступні витрати: вартість товару, транспортні та організаційні витрати.

У нашому випадку вартість товару – це контрактна ціна імпортованої іграшки. Транспортними витратами виступають витрати на доставку іграшок від продавця на склади ТОВ «Епіцентр К». Організаційні витрати - це витрати, які понесло наше підприємство при укладанні контракту, сплаті митних зборів і т.д.

Сама вартість імпоротної іграшки поєднує в собі як вартість іграшки зокрема, так і транспортні та організаційні затрати. Гривневим обсягом реалізації імпортованих іграшок виступає дохід від імпорту [18].

Імпорт дитячої іграшки для «Епіцентр К» буде ефективним, коли дохід від імпорту переважатиме над імпортними витратами. Відтак варто визначити, чи є закупівля дитячої іграшки у іноземних постачальників доцільною, чи вигідніше закупляти дитячі іграшки на вітчизняному ринку, адже якщо імпортний прибуток перевищує внутрішній, то прийнято вважати такий імпорт вигідним.

Імпортний прибуток визначається як різниця між імпортним доходом та імпортними витратами. Внутрішній прибуток розраховується як різниця внутрішнього доходу та внутрішньої вартості іграшки. Якщо ціна на імпортну іграшку та таку ж дитячу іграшку на вітчизняному ринку будуть однаковими, то можна припускати, що дохід від імпорту ідентифікується з внутрішнім доходом, а внутрішня ціна виступає оптовою на даний вид товар на внутрішньому ринку держави.

При імпорті не враховуються витрати на збереження товару, його розподіл та реалізацію. За необхідністю вони враховуються до експортних та імпортних витрат. Також ці витрати долучаються до внутрішніх витрат, зокрема в собівартості іграшки та її внутрішній вартості [10].

Звичайно, на сьогоднішній день не обмежуються однією класифікацією показників, що дозволяє визначити ефективність імпортних операцій. Відтак, для

оцінки імпортової діяльності у ТОВ «Епіцентр К» ми зупинились на показниках оцінки ефективності, що зазначені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

№	Показник	Формула	Коментарі
1	Економічна (абсолютна) ефективність імпорту	$E_{ef.i} = \frac{V_{iv.p.}}{V_i}$ де $E_{ef.i}$ - економічна (абсолютна) ефективність імпорту; $V_{iv.p.}$ - вартість імпортової продукції на внутрішньому ринку; V_i - витрати на придбання імпортової продукції.	Чим більше цей показник переважає одиницю, тим ефективніше є імпортна діяльність для підприємства.
2	Економічний ефект імпорту	$E_{e.i} = V_{iv.p.} - V_i$ де $E_{e.i}$ - економічний ефект імпорту; $V_{iv.p.}$ - вартість імпортової продукції на внутрішньому ринку; V_i - витрати на придбання імпортової продукції.	Вважається, що чим більше значення показника, тим більше підприємство отримує прибутку, а імпорту діяльність можна вважати ефективною.
3	Рентабельність імпорту	$P_i = \frac{E_{e.i}}{V_i}$ де P_i - рентабельність імпорту; $E_{e.i}$ - економічний ефект імпорту; V_i - витрати на придбання імпортової продукції.	Показує розмір прибутку від реалізації імпорту на 1 грн. витрат щодо його придбання.

Основні показники для оцінки ефективності імпортих операцій

Отже, для оцінки ефективності імпорту дитячої іграшки у ТОВ «Епіцентр К» братимемо до уваги валютну ефективність імпорту дитячої іграшки, економічна (абсолютна) ефективність імпорту дитячої іграшки, економічний ефект імпорту дитячої іграшки та рентабельність імпорту дитячої іграшки.

Саме ці показники забезпечують підприємству достовірність та оперативність інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень у системі зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз ефективності імпортих операцій на підприємстві потрібні за основу мати такі основні положення:

- обчислення елементів витрат і результатів імпортової діяльності в документах оперативного, статистичного і бухгалтерського обліку;
- зведення витрат і результатів для прирівнювання до однакових кількісних одиниць виміру і виключення повторювань;

- дисконтування витрат, доходів та результатів імпортової діяльності організації;
- порівнювання даних поточного періоду до даних базового періоду для оцінювання поточного стану імпортової діяльності суб'єкта господарювання та опрацювання пропозицій щодо поліпшення ситуації, яка склалася в періоді, що аналізується [9].

Аналіз ефективності імпорту дитячої іграшки у ТОВ «Епіцентр К» визначимо за допомогою коефіцієнту імпорту, що здійснюються з метою використання імпортованої іграшки [11]. Для цього використаємо наступні дані:

$$E_{ef.i} = V_{iv.p.} / V_i, \quad (3.1)$$

де $E_{ef.i}$ - економічна (абсолютна) ефективність імпорту;

$V_{iv.p.}$ - вартість імпортової дитячої іграшки на внутрішньому ринку;

V_i - витрати на придбання імпортової дитячої іграшки

2017 рік: 2,8 млн.грн / 2,7 млн.грн = 1;

2018 рік: 3,76 млн.грн / 3,3 млн.грн = 1,13;

2019 рік: 4,1 млн.грн / 3,9 млн.грн = 1,05;

2020 рік: 4,5 млн.грн / 4,1 млн.грн = 1,09;

2021 рік (дані за 10 міс.): 4,9 млн.грн / 4,3 млн.грн = 1,14.

Вважається, чим більше $E_{ef.i}$ переважає одиницю, тим ефективнішою є імпортна діяльність для підприємства. Аналізуючи наші розрахунки, можна зазначити, що імпорт дитячих іграшок в ТОВ «Епіцентр К» можна вважати ефективним

Ефект імпорту $E_{e.i}$ визначимо за формулою 3.2. Чим більшим є значення показника, тим більше підприємство отримує прибутку, а імпорту діяльність можна вважати ефективно:

$$E_{e.i} = V_{iv.p.} - V_i \quad (3.2)$$

де $E_{e.i}$ - економічний ефект імпорту;

$V_{iv.p.}$ - вартість імпортової продукції на внутрішньому ринку;

V_i - витрати на придбання імпортової продукції.

2017 рік: 2,8 млн.грн – 2,7 млн.грн = 0,1 млн. грн;

2018 рік: 3,76 млн.грн – 3,3 млн.грн = 0,46 млн.грн;

2019 рік: 4,1 млн.грн – 3,9 млн.грн = 0,2 млн.грн;

2020 рік: 4,5 млн.грн – 4,1 млн.грн = 0,4 млн.грн;

2021 рік (дані за 10 міс.): 4,9 млн.грн – 4,3 млн.грн = 0,6 млн.грн.

Рентабельність імпорту P_i визначимо за формулою 3.3, яка показує розмір прибутку від реалізації імпорту на 1 грн. витрат щодо його придбання:

$$P_i = Ee.i. / B_i * 100\%, \quad \text{—} \quad (3.3)$$

де P_i - рентабельність імпорту;

$Ee.i.$ - економічний ефект імпорту;

B_i - витрати на придбання імпортової продукції.

2017 рік: 0,1 млн.грн / 2,7 млн.грн * 100% = 3,7%;

2018 рік: 0,46 млн.грн / 3,3 млн.грн * 100% = 13%;

2019 рік: 0,2 млн.грн / 3,9 млн.грн * 100% = 6%;

2020 рік: 0,4 млн.грн / 4,1 млн.грн * 100% = 10%;

2021 рік (дані за 10 міс.): 0,6 млн.грн / 4,3 млн.грн * 100% = 12%.

Згрупуємо розраховані дані в узагальнюючу таблицю показників ефективності імпорту ТОВ «Епіцентр К» (Табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Показники ефективності імпорту ТОВ «Епіцентр К».

№ з/п	Показник	Роки					Аналіз динаміки (темп приросту, %)	
		2017	2018	2019	2020	2021 (10 міс)	2019	2020
1	Ефективність імпорту	1	1,13	1,05	1,09	1,14	3,8	4,6
2	Ефект від здійснення імпортової діяльності, млн. грн	0,1	0,46	0,2	0,4	0,6	100	50
3	Рентабельність імпорту продукції, %	3,7	13	6	10	12	66,7	20

Джерело: складено на основі попередніх розрахунків

Відповідно до наведених розрахунків імпорт є ефективним (показник

«Ефективність імпорту» приймає значення більші за одиницю). Зобразимо графічно отримані дані на рис. 3.1.

Рис.3.1 Показники ефективності імпорту ТОВ «Епіцентр К»

Щороку ефективність імпорту зростає в середньому на 3-5%. Було підвищення ефективності та ефекту від імпортової діяльності підприємства у 2018 році, проте показники знизилися у 2019 році внаслідок локдауну.

Отже, аналізуючи показники оцінки ефективності імпорту дитячих іграшок, ми дійшли висновку, що імпортова діяльність ТОВ «Епіцентр К» є доволі вигідною та приносить дохід підприємству.

3.2. Напрями підвищення ефективності імпортової діяльності в ТОВ «Епіцентр К»

Імпортова діяльність завжди була важливою складовою частиною стабілізації господарської діяльності як на рівні галузі, так на рівні національної економіки в цілому. На ефективність імпорту дитячих іграшок підприємства ТОВ «Епіцентр К» впливають як зовнішні (численні конкуренти, технологічні зміни), так внутрішні фактори (оцінка плану поставок, розрахунок безбиткової зовнішньоторговельної ціни імпортової іграшки). Тому організація імпортової діяльності - дуже складна та відповідальна робота. Вона вимагає уважного опрацювання таких питань як кон'юнктура ринку, оцінка потенціальних

продавців, встановлення ділових контактів з ними, проведених переговорів, підписання угод, тощо.

ТОВ «Епіцентр К» найчастіше віддає перевагу іноземним дитячим іграшкам з таких основних причин як: ціна, якість, недоступність матеріалів у своїй країні, прискорення і безперервність поставок, більш ефективне технічне обслуговування, сучасна технологія, досягнення визначених маркетингових цілей [25].

Забезпечення необхідного рівня ефективності імпорту ТОВ «Епіцентр К» в значній мірі залежить від правильного формування асортименту продукції. Формування асортименту являє собою процес підбору для реалізації в ТОВ «Епіцентр К» різних груп товарів дитячих іграшок, їхніх видів і різновидів, диференційованих по усіх відмітних ознаках з врахуванням популярних серед дітей новинок.

Для підвищення ефективності імпорту ТОВ «Епіцентр К» має враховувати два аспекти: процедурний (організаційний) та стратегічний. Процедурний стосується, насамперед, митних правил, нормативів стосовно імпорту тощо. Та існують й інші варіанти можливих шляхів підвищення ефективності організації імпорتنних операцій як у ТОВ «Епіцентр К» в цілому, так і конкретно щодо імпорту дитячих іграшок. Йдеться про зміну умови поставок імпорتنних товарів. І хоча цей спосіб здебільшого є оптимізаційним, та все ж веде до зниження витрат і в результаті збільшення прибутку.

Сьогодні ТОВ «Епіцентр К» працює на умовах поставки, при якій всі витрати по сплаті мит з транспортування несе підприємство особисто. Відтак вигідніше розглядати й інші умови поставки (наприклад, доставка з оплатою мита), за яким вантаж вважається доставленим продавцем покупцю у момент його передачі в розпорядження покупця на транспортному засобі, що прибув, готовим до розвантаження у визначеному місці призначення та очищеним для імпорту, де продавець нестиме усі ризики, пов'язані з доставкою товару (в т.ч. дитячих іграшок) у визначене місце.

Зазвичай ТОВ «Епіцентр К» працює з постачальниками за допомогою попередньої оплати. Оскільки мають місце випадки, що грошових коштів не вистачає, то варто розглядати в якості форми оплати акредитив, що являє собою зобов'язання банку, яке надається по запиті клієнта, заплатити третій особі при наданні одержувачем платежу в банк, який виконує акредитив, документів, передбачених умовами акредитиву. Використання даної форми розрахунку обумовлено простотою заповнення банківських форм, незначним розміром комісії при дрібних угодах.

Окрім акредитивної форми розрахунків можливим є використовувати інкасову форма розрахунків, яка теж сприятиме зниженню витрат, а це в свою чергу призведе до підвищення прибутку, а відтак збільшить ефективність імпорتنих угод.

Також ТОВ «Епіцентр К» при організації імпорту дитячих іграшок стикається з основними проблемами, які характерні для сучасних підприємств України, що здійснюють імпорту діяльність: недостатня можливість контролю за оперативністю подачі даних про фінансово-господарську діяльність підрозділів, а також, незважаючи на збільшення автоматизації ведення документації, все одно на деяких підприємствах виконується великий обсяг ручної праці при передачі даних, що може призвести до затримок в логістичних ланцюгах.

З боку держави необхідно спростити систему оподаткування для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які ввозять на митну територію України товари для дітей, адже імпорتنі операції, як складова частина зовнішньої торгівлі є важливішим джерелом досягнення прибутку держави також.

Необхідним є також проведення комплексу дій, щодо оптимізації імпорту та стратегії управління асортиментом дитячої іграшки. Для цього необхідно ретельно шукати постачальників з більш вигідними умовами поставок, використовувати можливі засоби страхування валютних ризиків, організовувати та здійснювати контроль за потрібними строками поставок, організувати необхідне транспортне забезпечення [9].

На нашу думку, ТОВ «Епіцентр К» необхідно дещо трансформувати асортимент дитячої іграшки наповнюючи мережу власними торгівельними марками та брендами, адже при виборі іграшки покупець зазвичай опирається на привабливість ціни, грамотної реклами та бренду. Тут бренд виступає не лише гарантом якості, але й сприймання іграшки, враження від неї і до його компонентів входять не лише зовнішні ознаки (по типу фірмового стилю, логотипу чи емблеми), але й інформаційні складові (казкова легенда, римована дитяча речівка, репутація). Зробивши за допомогою реклами брендovanі іграшки впізнаваними, донісши їх до споживачів, ТОВ «Епіцентр К» отримає додаткові дивіденди. Та оскільки, як ми раніше вже зазначали, що імпортна іграшка є більш вигіднішою та користується більшим попитом, то доцільно було б укласти договір з іноземним виробником (наприклад, у Китаї) про виробництво брендovих дитячих іграшок ТОВ «Епіцентру». Розходи фінансових коштів згідно такого нововведення потребуватимуть залучення інвестицій, необхідним буде фінансування інноваційних витрат на розробку та виготовлення бренду для іграшок, сплата податків, кредитних процентів та погашення позики, оскільки витрати в більшості здійснюватимуться з власних фінансових ресурсів ТОВ «Епіцентру» та залучених кредитних коштів в банку.

Припустиму для старту ТОВ «Епіцентр К» візьме в банку кредит на 20000 грн. під 36% (впливає: ставка, під яку видано кредит, рівень інфляції, а також ризику) на 5 кварталів. Для того, щоб розрахувати ефективність нововпровадження бренду дитячої іграшки ТОВ «Епіцентр», варто скласти таблицю прогнозних показників, оцінивши мінімально можливу вартість для запуску цієї програми та її окупність (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозні показників запровадження програми брендovих дитячих іграшок ТОВ «Епіцентр К»

Перелік планових даних	Значення
1. Планові мінімальні витрати	355120 грн.
ЕВІТДА (дохід- змінні витрати-регулярні витрати)	268325 грн
Рентабельність	75,6%
2. Час окупності проекту	1 рік
3. Прибуток від запровадження проекту (без податку)	1531708 грн.
4 Поквартальні грошові потоки:	

у 1 кварталі	289350
у 2 кварталі	295600
у 3 кварталі	302520
у 4 кварталі	318500
в 1 квартал 2023 року	325680
5. Дисконтна ставка	36%

Щоб вирахувати ймовірність вигоди даної програми, розрахуємо чистий дисконтований дохід (NPV), який визначається за формулою:

$$NPV = \sum_{k=1}^n \frac{B_t - C_t}{(1+i)^n} - IC \quad (3.4)$$

де B_t – вигоди проектув рік t ;

C_t – витрати проекту у рік t ;

n – тривалість проекту.

Цифрові дані розрахунків згрупуем в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Групування коштів для розрахунку чистого дисконтованого доходу (NPV)

Квартал (t),	Сума кредиту	Доходи (Bt)	Витрати (Ct)	Bt-Ct	Кдиск (1/(1+i) ^t)	NPV
0	200000	–	–	–	1	–
1		289350	55900	233450	0,926	216174,7
2		295600	61320	234280	0,857	200777,96
3		302520	65090	237430	0,794	188519,42
4		318500	68800	249700	0,735	183529,5
5		325680	70700	254980	0,681	173641,38

$$NPV = 962643 - 200000 = 762643 \text{ грн}$$

Відтак, провівши розрахунок, можна зробити висновок, що витрати на бренд іграшок є меншими по відношенню до планового доходу, отже програма за прогнозами повинна бути ефективною та принести ТОВ «Епіцентр К» прибуток.

Далі визначемо індекс рентабельності інвестицій за формулою 3.5:

$$PI = \sum \frac{B_t - C_t}{(1+i)^n} : IC = \frac{762643}{200000} = 3,8 \quad (3.5)$$

Так як, індекс рентабельності інвестицій перевищує 1 (3,8), то

запровадження програми брендування іграшок вважається ефективним та вартим уваги.

Тепер варто приділити увагу ризикам даної програми, розглянувши 3 ймовірні сценарії (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Ризиковість програми брендування дитячих іграшок

Сценарії	Ймовірність	Прибуток, грн
Надійний	0,5	762643
Звичайний	0,3	586200
Песимістичний	0,2	395405

Для того, щоб оцінити ризик, як міру невизначеності застосуємо:

Дисперсію: $D(x) = \sum (x_i - M(x))^2 P_i$ (3.6)

$$M(x) = \sum x_i P_i$$

де $M(x)$ – математичне очікування інтегрального ефекту проекту;

x_i – інтегральний ефект при i -му сценарії;

P_i – вірогідність реалізації цього сценарію.

$$M(x) = 762643 * 0,5 + 586200 * 0,3 + 395405 * 0,2 = 381321,5 + 175860 + 79081 = 636262,5 \text{ грн}$$

$$D(x) = (762643 - 636262,5)^2 * 0,5 + (586200 - 636262,5)^2 * 0,3 + (395405 - 636262,5)^2 * 0,2 = 20340358623$$

Середньоквадратичне відхилення: $\delta(x) = \sqrt{D(x)}$ (3.7)

$$\delta(x) = \sqrt{20340358623} = 142619,6$$

Коефіцієнт варіації:

$$var(x) = \frac{\delta(x)}{M(x)} \quad (3.8)$$

$$Var(x) = 142619,6 / 636262,5 = 0,22$$

Мінливість оцінюється слабшою, якщо коефіцієнт варіації менший 10%, при 11-25% – середня, більша 25% - значна. Оскільки наш показник 22%, то ризик можна вважати незначним.

Оцінивши ймовірність витрат та доходів, які принесуть брендові іграшки для ТОВ «Епіцентр К», сплануємо тенденції змінності базових фінансових показників враховуючи ефект, який дасть брендування. Для цього проаналізуємо дохідність на наступні 5 кварталів (табл. 3.6).

Як бачимо з даних таблиці 3.6, що у 1 кварталі 2022 року ТОВ «Епіцентр К» при виручці у 289350 грн отримає прибуток 233450 грн. В II кварталі планується збільшення продаж до 295600 грн (на 2,2 % порівняно з попереднім), а прибуток сягне 234280 грн (0,4 %). III квартал 2022 року принесе ще більше продаж й виручки до 302520 грн (2,3%) та зросте прибуток на 1,3. Найсприятливішим щодо продаж та прибутковості відзначиться IV квартал 2022 року, адже дохід зросте до 318500 грн (5,3%), прибуток сягне 249700 грн (5,2 %). У V кварталі також спостерігатимуться темпи зростання виручки і прибутку, але вже дещо спокійнішими темпами (на 2,3 % і 2,1 % відповідно).

Таблиця 3.6

Розрахунок планових тенденцій прибутку ТОВ «Епіцентр К»

Показник	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	V кв. 2023 р.
Виручка від брендування, грн	289350	295600 (+2,2%)	302520 (+2,3%)	318500 (+5,3%)	325680 (+2,3%)
Змінні витрати, грн	23500	27760	30370	33820	34950
Постійні витрати, грн	32400	33560	34720	34980	35750
Сумарні витрати, грн	55900	61320	65090	68800	70700
Прибуток	233450	234280 (+0,4 %)	237430 (+1,3%)	249700 (+5,2%)	254980 (+2,1%)

Щоб наше нововведення було ефективним, варто розрахувати нижню межу, за якою запропонована нами програма призведе до збитковості. Йдеться про поріг рентабельності проекту, при якому ТОВ «Епіцентр К» ще не має збитків та вже й без прибутковості.

Таблиця 3.7

Оцінка рентабельності за плановою програмою брендової іграшки

Показник	Значення	У % до виручки від реалізації (коефіцієнт)
Виручка від реалізації бренду дит.іграшки, грн.	289350	100% або 1
Результат від реалізації після відшкодування змінних витрат (КРР)	265850	91% або 0,91
Постійні витрати	32400	11,2% або 0,112
Прибуток	233450	80,8% або 0,808

$$ПР = \text{ПостВ}/\text{КРР} = 32400/0,91 = 35604,4 \text{ грн}$$

Відтак, для покриття усіх своїх витрат на створення бренду дитячої іграшки, та не мати збитків, ТОВ «Епіцентр» мусить реалізувати обсяг продаж іграшкового бренду на суму більше 35 604,4 грн. За нашою програмою прослідковується позитивний додатковий результат, який долає поріг рентабельності та забезпечує резервами для критичних ситуацій, адже різниця між досягнутою виручкою та порогом рентабельності створює запас фінансової міцності:

$$289350 - 35604,4 = 253\,745,6 \text{ грн.}$$

Та на завершення оцінимо ефективність нашого нововведення щодо орендованої іграшки ТОВ «Епіцентр», співпрацюючи з іноземним виробником-імпортером дитячої іграшки прогнозно на 5 кварталів вперед (табл. 3.9).

Таблиця 3.8

Прогнозні показники ефективності імпорту брендованої дитячої іграшки на замовлення ТОВ «Епіцентр К»

Показник	2022 р. (I кв.)	2022 р. (II кв.)	2022 р. (III кв.)	2022р. (IV кв.)	2023 р. (V кв.)
Дохід від реалізації, тис. грн	1736833 8	17663938	17966458	18284958	18610638
Витрати, тис. грн	1121969 0	11281010	11346100	11414900	11485600
Ефективність	1,55	1,57	1,58	1,6	1,62

Як бачимо, ефективність імпорту брендованої іграшки в кінці I кварталу 2023 року зростає у порівняно з I кварталом 2022 року, а це доволі хороший знак, адже витрати практично незмінні при зростаючому доході.

Отже, здійснивши аналіз показників для визначення ефективності імпорту

дитячої іграшки з брендовим логотипом, ми дійшли висновку про вигідність вкладень у даний проект та його прибутковість. Відтак, для ефективного процвітання ТОВ «Епіцентр К» необхідно безперервно розвиватися, переймаючи досвід міжнародних тенденцій та регулярно запускаючи нововведення у зовнішньо-економічній діяльності, з урахуванням набутих знань та досвіду, ТОВ «Епіцентр К» зможе досягти максимальної ефективності імпорتنих операцій, що в свою чергу максимізує рівень прибутку.

Таким чином, основними напрямками вдосконалення організації імпорتنих організацій на ТОВ «Епіцентр К» будуть заходи щодо зниження собівартість отриманих дитячих іграшок через пошук нових партнерів з інших країн, застосування різних способів доставки, використання оптимальних умов договору, розширення асортименту дитячої іграшки, пошук надійних транспортних компаній, застосування різних форм розрахунків та розробка і запровадження бренду дитячої іграшки у ТОВ «Епіцентр», на замовлення виготовленої виробником-імпортером. Реалізація намічених заходів дасть змогу підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності та покращити діяльність підприємства в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Сучасний ринок дитячих іграшок в Україні вже дещо розвивається, та він здебільшого перенасичений на 85% іграшками закордонного виробництва, $\frac{3}{4}$ з якого належить Китаю. Наша держава ще не в змозі у повному обсязі конкурувати з глобальними брендами, оскільки вітчизняні виробники є залежними від зарубіжного обладнання для виготовлення української іграшки та імпортової сировини.

Споживчі властивості іграшки виявляються саме під час гри нею. Іграшки допомагають у вихованні, формування особистісних якостей дітей, сприяють фізичному, розумовому та естетичному розвитку. Відтак оцінка якості дитячих іграшок на вітчизняному ринку сьогодні набуває гострої актуальності, оскільки сучасний український споживач все більше стикається з контрафактною, неякісною та не рідно небезпечною іноземною продукцією, тому, як би не класифікувались дитячі іграшки, усі вони повинні відповідати вимогам щодо якості, які на сьогоднішній день в Україні визначаються Технічним регламентом безпеки іграшок та Державним санітарним правилам і нормам безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей.

Вітчизняний розвиток торгівлі характеризується широкомасштабним розширенням різних форматів роздрібних мереж, де крупноформатні підприємства займають ключове місце. Провідним представником серед таких установ є ТОВ «Епіцентр-К», який і виступив об'єктом нашого дослідження, як провідний лідер з роздрібною торгівлі в Україні, що дає можливість придбати товар високої якості. Ми досліджували процес формування асортименту товару цієї компанії, зокрема вивчили його асортимент, споживчі властивостей та оцінили на споживчому рівні якість дитячих іграшок, що пропонуються у мережі компанії.

Широкий аналіз асортименту дитячої іграшки у мережі ТОВ «Епіцентр К» довів спроможність даного підприємства задовольнити потреби клієнтів усіх вікових категорій за допомогою великої кількості різновидів асортименту іграшок

різних країн-виробників з врахуванням сезонностей та з чималою різноманітністю цінового діапазону, щоб у повному обсязі та на відмінному рівні забезпечити попит усіх клієнтів мережі. Таке ретельне ставлення до формування належного оптимального асортименту дитячої іграшки, відповідно сприяє підвищенню прибутковості для компанії «Епіцентр К» у цій галузі, а це є доволі важливим для будь-якого підприємства, що намагається підтримувати свою конкурентоспроможність.

В результаті досліджень якості дерев'яних кубиків, що імпортуються в Україну від виробників Китаю, Німеччини та Голандії проведено оцінку якості згідно досліджень повноти маркування, органолептичних показників та аналізу безпечності. Проаналізувавши дані зразки, що реалізуються в ТОВ «Епіцентр, К», ми дійшли позитивного висновку, щодо відповідності їх державним стандартам якості.

На майбутнє, компанія «Епіцентр, К» не повинна втрачати пильність, оскільки, будучи імпортером дитячої іграшки згідно Технічного регламенту саме ТОВ «Епіцентр К» виступає гарантом якості іграшки до державних стандартів та у разі необхідності має проводити експертизу для підтвердження сертифікації чи, навіть, процедуру оцінки відповідності до застосування дитячої іграшки з дотриманням технічної документації, як представник виробника.

Оцінивши організацію імпорتنих операцій на підприємстві та дослідивши показники ефективності імпорту дитячих іграшок, ми дійшли висновку, що імпортна діяльність ТОВ «Епіцентр К» є доволі вигідною та приносить дохід.

Основними напрямками вдосконалення організації імпорту на ТОВ «Епіцентр К» будуть заходи щодо зниження собівартість отриманих дитячих іграшок через пошук нових партнерів з інших країн, застосування різних способів доставки, використання оптимальних умов договору, розширення асортименту дитячої іграшки, пошук надійних транспортних компаній, застосування різних форм розрахунків. Реалізація намічених заходів дасть змогу підвищити ефективність зовнішньоекономічної діяльності та покращити діяльність підприємства в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#n71>
2. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» : від 24.02.1994 р., № 4004-ХІІ // ВВР України. - 1994. - № 27. - Ст. 218.
3. Закон УРСР «Про захист прав споживачів» : від 12.05.1991 р., № 1023-ХІІ // ВВР УРСР. -1991. - № 30. - Ст. 379.
4. Закон України «Про підтвердження відповідності» : від 17.05.2001 р., № 2406-ІІІ // ВВР України. - 2001. - № 32. - Ст. 169.
5. Постанова ВРУ «Державні санітарні правила і норми безпеки іграшок та ігор для здоров'я дітей» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0012588-98#Text>
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення» : від 15.06.2006 р., № 833 // Офіційний вісник України. - 2006. - № 25. - Ст. 1818.
7. Наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України «Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами» : від 13.03.1995 р., № 37.
8. Архіпов В.В. Проблеми експертизи якості та безпечності дитячих іграшок при проведенні судово-товарознавчих експертиз <http://nndes.org.ua/news/item/51>
9. Блонська В. І., Кісь Г. Р. Методологія управління економічною ефективністю функціонування торговельного підприємства. Наукові праці Лісівничої академії наук України. 2017. Вип. 6. С. 36-42.
10. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. К. : Кондор, 2014. 180 с
11. Дідченко Ю. О. Дослідження ринку дитячих товарів в Україні./ Дідченко Ю. О., Юдіна Н. В.// Актуальні проблеми економіки та управління: збірник наукових праць молодих вчених (електрон. вид.). – 2020. – № 12. URL: <http://http://are.fmm.kpi.ua/article/view/134430/131004> (дата звернення: 14.08.2021).

12. Дослідження ринку іграшок 2020. Що вибирають споживачі.
<https://kiddisvit.ua/ua/news/issledovanie-rynka-igrushek-2020.-chto-vybirayut-potrebiteli> (дата звернення: 12.09.2021)
13. Епіцентр К. URL [//https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0)
14. Епіцентр – Національна мережа. URL: <http://epicentrk.ua/>
15. Загарницька І. І. Проблеми та перспективи становлення вітчизняної індустрії дитячих товарів / І. І.Загарницька // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер. Філософія, педагогіка, психологія. – 2018.– Вип. 37. – С.23-29.
16. Загарницька І. І. Роль сучасних іграшок в житті дитини / І.І.Загарницька // Нова парадигма. Філософія. Політологія. Соціологія: журнал наук. праць нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – Вип. 103. – С. 11-17.
17. Зовнішня торгівля України із зазначенням основних країн – контрагентів. Державна фіскальна служба України. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f3> (дата звернення: вересень 2021).
18. Імпорт (випуск для вільного обігу) / Митний кодекс //Розділ V – Глава 13 – С.74-76. URL: <http://sfs.gov.ua/mk/rozdil-5/glava-13/>(дата звернення: 11 вересня 2021р.).
19. Косаковская Е. А. Игрушка в жизни ребенка / Косаковская Е. А.// М.: 1980.- 221с.
20. Луців Н.В. Стан, проблеми та перспективи розвитку дитячих іграшок Україні / Луців Н.В.// Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Технічні науки. – Львів: 2020. №23, С.180-186.
21. Обзор рынка детских товаров. URL: <https://raspashonka.ua/reviews/obzor-rynka-detskikh-tovarov-za-proshlyy-god/>; <http://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Олексієнко А.Б. Сучасний стан ринку дитячих іграшок в Україні / Олексієнко А.Б., Григоренко І.В.// Наукові здобутки молоді - вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті: матер. IV міжнар. наук. конф. молодих учених, аспірантів і студентів, 13-14 квітня 2018 р. – К.: НУХТ, 2018. Ч. 1. – С. 121.

23. Офіційний сайт Державного комітету статистики, Електронний ресурс, URL: www.ukrstat.gov.ua.61.
24. Офіційний сайт Незалежної асоціації України <https://nabu.ua/ua/eksport-import-tovariv.html> (дата вернення: вересень 2021 р)
25. Офіційний сайт ТОВ «Епіцентр К» https://epicentrk.ua/shop/myagkie-igrushki/filter/country_of_origin-is-ukr/apply/
26. Система You Control - онлайн-сервіс перевірки компаній URL: https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/32490244/
27. Статистичний щорічник України за 2020 рік / за ред. Вернера І. Є. – К.: Державна служба статистики України, 2020. – 482 с
28. Сумарний обсяг імпорту та експорту у розрізі товарних позицій за кодами УКТЗЕД. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/f11> (дата звернення: 23.03.2020).
29. Український ринок іграшок: де шукати додаткові фактори зростання? URL: <https://sostav.ua/publication/ukrajinskij-rinok-igrashok-de-shukati-dodatkovii-faktori-zrostannya-80231.html> (дата звернення: 26.08.2021).
30. Фіголь Д. І. Українська народна дитяча іграшка./ Фіголь Д. І.//К.: 1956.- 245с.
31. Флерина Е. А. Игра и игрушка./ Флерина Е. А.// К: 2002.- 174с.
32. Чим небезпечні дитячі іграшки: як розпізнати підробку і не нашкодити дитині. URL: <https://wz.lviv.ua/news/405158-chym-nebezpechni-dytiachi-igrashky-iak-rozpoznaty-pidrobku> (дата звернення: 09.09.2021)
33. Шереметинська О.В., Варфоломєєва Ю.Р.Оцінка ефективності імпортих операцій підприємств // Причорноморські економічні студії. Економіка та управління підприємствами http://bses.in.ua/journals/2017/24_2017/21.pdf
34. Як справи в галузі? Історія іграшок. URL: <https://gc.ua/uk/yak-spravi-v-galuzi-istoriya-igrashok/> (дата звернення: 26.08.2020).
35. Як обрати якісні та головне - безпечні іграшки для дітей? URL: <http://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/32070-yak-obraty-iakisni-ta-holovne-bezpechni-igrashky-dlia-ditei>
36. Toy Story: ринок іграшок України в цифрах, фактах і графіках. URL: <https://rau.ua/novyni/rynok-igrushek-ukrainy-v-tsifrah/> (дата звернення: 03.09.2021).

ДОДАТКИ

Додаток А

Динаміка постачання дитячої іграшки від країн-експортерів в Україну [18].

Країна-експортер дитячої іграшки в Україну	Вартість, тис. дол.			Питома вага, %		
	США			2018р.	2019р.	2020р.
	2018р.	2019р.	2020р.			
Іграшки коду УКТЗЕД 9503						
Китай	1343	1573	1641	84,39	85,05	86,38
	30	97	18			
Чехія	4088	3200	4016	2,57	1,73	2,11
В'єтнам	2360	4154	*	1,48	2,24	*
Угорщина	*	*	2681	*	*	1,41
Інші	1840	2031	1917	11,56	10,98	2607
	5	6	1			
Іграшки коду УКТЗЕД 9504						
Китай	1352	2024	2846	84,75	88,03	91,31
	9	9	3			
Росія	516	656	729	3,23	2,85	2,34
Ірландія	392	369	470	2,46	1,60	1,51
Інші	1527	1729	1511	9,57	7,52	4,85

* - немає даних

Динаміка імпорту дитячих іграшок з України [18].

Країна-імпортер дитячої іграшки з України	Вартість, тис. дол. США			Питома вага, %		
	2018р.	2019р.	2020р.	2018р.	2019р.	2020р.
Іграшки коду УКТЗЕД 9503						
Російська Федерація	10066	10194	7726	39,48	34,39	27,21
Польща	1984	2337	*	7,78	7,88	*
США	*	*	2982	*	*	10,50
Латвія	1758	3422	4193	6,90	11,55	14,77
Інші	11688	13686	13497	45,84	46,18	47,53
Іграшки коду УКТЗЕД 9504						
Російська Федерація	1409	1780	1491	50,45	32,28	25,98
Польща	385	923	846	13,78	16,74	14,74
Казахстан	230	*	*	8,23	*	*
США	*	609	1118	*	11,04	19,48
Інші	769	2203	2284	27,53	39,95	39,80

* - немає даних

Класифікація дитячої іграшки за педагогічними цілями

за принципом співвідношення за видами ігор:
сюжетні; дидактичні; спортивні; ігри-розваги

за ступенем готовності до використання:
готові; розбірно-збірні; півфабрикати; заготовки для саморобки;
набори матеріалів для створення

виготовлені з різних видів сировини:
дерев'яні; пластмасові; металеві; тканинні; набивні;
гумові; паперові; картонні; керамічні; фарфорові;

за розміром:
мініатюрні (від 3 до 10 см)
середні (від 10 до 50 см)
великі (спів розмірні до зросту)

за функціональними властивостями:
литі; без рухомих деталей; з рухомими деталями; механічні (з інерційними механізмами); гідравлічні; пневматичні; магнітні;
електричні; електронні (на комп'ютерній основі); комбіновані;
комплекти.

за художньо-образним призначенням:
реалістичні; умовні; конструктивні

Класифікація дитячої іграшки згідно УКЗЕД:

Групи 95 «Іграшки, ігри та спортивний інвентар; їх частини та приладдя»

9503 00 – Триколісні велосипеди, самокати, педальні автомобілі та аналогічні іграшки на колесах; лялькові коляски; ляльки; інші іграшки; моделі зменшеного розміру та подібні моделі для розваг; головоломки;

9503 00 10 00 – триколісні велосипеди, самокати, педальні автомобілі та аналогічні іграшки на колесах; лялькові коляски;

9503 00 29 00 – частини та аксесуари;

9503 00 3 – інші набори конструкторські та іграшки для конструювання;

9503 00 35 00 - з пластмаси;

9503 00 39 00 – з інших матеріалів;

9503 00 4 – іграшки у вигляді тварин або інших істот, окрім людей;

9503 00 41 00 – м'яконабивні;

9503 00 55 00 – інструменти та пристрої музичні іграшкові;

9503 00 61 00 – з деревини;

9503 00 7 – інші іграшки та моделі з умонтованим двигуном;

9503 00 70 00 – інші іграшки у наборах або комплектах; тощо

**Порівняльний аналітичний баланс ТОВ «Епіцентр-К» станом на I півріччя
2021 року**

Актив	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	питома вага	питома вага	зміна в абсолютних величинах	зміна в питомих вагах	зміна у % до величини на поч. року	зміна у % до зміни валюти балансу
Актив								
I. Необоротні активи	7,4	40,8	2,94	12,66	33,40	9,72	351,35	100,48
II. Оборотні активи	244,7	281,2	97,06	87,25	36,50	-9,82	-85,08	100,52
III. Витрати майбутніх періодів	0	0,3	0,00	0,09	0,30	0,09	-	100,00
Баланс	252,1	322,3	100,00	100,00	70,20	0,00	-72,15	101,00
Пасив								
I. Власний капітал	146,6	140,8	58,15	43,69	-5,80	-14,47	-103,96	99,92
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-
IV. Поточні зобов'язання	105,5	181,5	41,85	56,31	76,00	14,47	-27,96	101,08
V. доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	252,1	322,3	100,00	100,00	70,20	0,00	-72,15	101,00

Асортимент дитячих іграшок у ТОВ «Епіцентр К»

№	Секція	Види	Виробництво	Ціна від-до (грн.)
1.	Конструктори LEGO	Типу Art , Botanical, Disney тощо	7 країн (в т.ч. Данія, Австрія, Китай)	51 - 16000
2.	Конструктори	Картонні, дерев'яні, пласмасові тощо	24 країни (в т.ч. Україна)	14- 29000
3.	Іграшки для малюків	Балансери, трансформери, розвивальні тощо	22 країни (в т.ч. Україна)	6- 8803
4.	Дитячі ігрові набори	Побутова техніка, навчальні набори, головоломки тощо	21 країна (в т.ч. Україна)	9- 39000
5.	Поп-іти	Квадратні, круглі, овальні тощо	Китай	39- 1955
6.	Іграшки на радіоуправлінні	Транспорт, роботи, тварини, герої мультфільмів тощо	5 країн (Німеччина, Китай, Гонконг, Данія, США)	12- 26805
7.	Іграшкові машинки та техніка	Транспорт, треки, трансформери	15 країн (в т.ч. Україна)	11- 16000
8.	Настільні ігри для дітей	Навчальні, пізнавальні, розвиваючі тощо	24 країни (в т.ч. Україна)	15- 5188
9.	Інтерактивні іграшки	Інтерактивні тварини, роботи, фігурки, плакати тощо	12 країн (в т.ч. Україна)	16- 16000
10.	Ляльки	Ляльки, лялькові набори тощо	10 країн (в т.ч. Україна)	42- 10996
11.	Квадрокоптери	Поділяють за: типом управління, радіусом дистанційної дії; швидкістю	3 країни (Німеччина, Гонконг, Китай)	49- 111970

Продовження Додатку Є

12.	Дитячі ігрові фігурки	Герої мультфільмів та ігор, тваринки та ляльки, набори тощо	15 країн (в т.ч. Україна)	9-4900
13.	М'які іграшки	Звірята, рюкзаки, казкові герої, ляльки, машини, подушки тощо	16 країн (в т.ч. Україна)	19-6000
14.	Іграшки для піску	Столики для піску і води, формочки та лопатка, набори тощо	4 країни (Україна, Білорусія, Китай та Польща)	4-1160
15.	Дитячі м'ячі	Надувані, попригунчики, текстильні, набори тощо	6 країн (в т.ч. Україна)	5-659
16.	Залізна дорога	Залізна дорога, паровозики, станція тощо	5 країн	49-9960
17.	Дерев'яні іграшки	Піраміди, пазли, лялькові будинки, інструменти, дошки для малювання тощо	7 країн (в т.ч. Україна)	1-3200
18.	Дитячі музичні інструменти	Духові, клавішні, мікрофони тощо	4 країни (Україна, Німеччина, Гонконг, Китай)	47-3177
19.	Масштабні моделі	Готові модельки автомобілів, автобусів, метро тощо	6 країн	28-4499
20.	Пазли	Дерев'яні, класичні, інтерактивні тощо	13 країн (в т.ч. Україна)	16-3441
21.	Дитяча зброя	Водяні пістолети, кулькові, бластери, мечі тощо	6 країн (в т.ч. Україна)	14-3499
22.	Патрони для дитячої зброї	Дротики, пулі, патрони, стріли тощо	3 країни (Великобританія, Італія, Китай)	39-800
23.	Електронні іграшки	Комп'ютери, планшети, фотоапарати, плакати тощо	3 країни (Україна, Німеччина, Китай)	59-3500

Продовження Додатку Є

24.	Пупси	Пупс, ігровий набір, лялька інтерактивна тощо	4 країни (Китай, Гонконг, Білорусія, Іспанія)	61-2500
25.	Акcesуари для ляльок та пупсів	Будиночки, одяг, візочки, авто тощо	10 країн (в т.ч. Україна)	49-10404
26.	Досліди та експерименти	Набори для наукових досліджень, анатомічні моделі, мікроскопи тощо	3 країни (Великобританія, Італія, Гонконг)	32-31900
27.	Моделювання	Планери, автомобілі, літаки, танки тощо	5 країн (в т.ч. Україна)	42-7942
28.	Спінери	Спінери літаючі, магнітні, антистрес	Китай	65-540
29.	Дитяча косметика	Духи, лаки, спреї, креми, набори тощо	11 країн (в т.ч. Україна)	20-1999
30.	Ящики та корзини для іграшок	Контейнер, ящик, стелаж, домік тощо	3 країни (Україна, Китай, Туреччина)	106-4980
31.	Ігрові столи	Футбол, більярд, хокей тощо	3 країни (Україна, Китай, Німеччина)	1048-10998
32.	Акумулятори для моделей з радіоуправлінням	Акумулятори різних брендів	Китай	80-1350